

**UCHWAŁA NR XXXIV/229/22
RADY GMINY SKRWILNO**

z dnia 25 maja 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na
lata 2022 – 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 ze zm.¹⁾), w związku z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.²⁾) uchwała się, co następuje

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022 – 2027, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Skrwilno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marlena Sztyburska

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2022 r. poz. 583, 1005.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2021r. poz. 2270 oraz z 2022 r. poz. 1, 66.

Załącznik do uchwały Nr XXXIV/229/22
Rady Gminy Skrwilno
z dnia 25 maja 2022 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SKRWILNO NA LATA 2022-2027



**GMINA SKRWILNO
POWIAT RYPIŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA SKRWILNO
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

SKRWILNO 2022

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Karolina Bonowicz – Analityk Stażysta

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	8
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	9
3.1. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	9
3.1.1. <i>Charakterystyka ogólna gminy</i>	9
3.1.2. <i>Demografia</i>	10
3.1.3. <i>Rynek pracy</i>	12
3.1.4. <i>Gospodarka mieszkaniowa</i>	16
3.1.5. <i>Ochrona zdrowia</i>	16
3.1.6. <i>Edukacja</i>	17
3.1.7. <i>Kultura i sport</i>	21
3.1.8. <i>Podmioty wsparcia społecznego</i>	23
3.1.9. <i>Współpraca z organizacjami pozarządowymi</i>	35
3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY	37
3.2.1. <i>Bezrobocie</i>	37
3.2.2. <i>Ubóstwo</i>	40
3.2.3. <i>Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych</i>	42
3.2.4. <i>Problemy osób starszych</i>	46
3.2.5. <i>Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego</i>	48
3.2.6. <i>Uzależnienia</i>	59
3.2.7. <i>Bezdomność</i>	63
3.2.8. <i>Przemoc w rodzinie</i>	64
3.2.9. <i>Przestępczość</i>	67
3.3. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWEGO	68
3.4. ANALIZA SWOT	78
4. WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO I CELE STRATEGICZNE	80
5. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	82
6. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	83
6.1. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.....	83
6.2. PROGNOZA ZMIAN	85
7. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE	86
8. MONITORING I WSKAŹNIKI POMIARU STOPNIA REALIZACJI STRATEGII	87
9. POWIĄZANIE STRATEGII Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEJ RANGI ORAZ Z DOKUMENTAMI NA SZCZEBLU LOKALNYM	91
10. WNIOSKI I PODSUMOWANIE	98
SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW	99

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przestępczość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 200 r. poz. 559 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2021),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz.1057 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2021 r. poz. 1744),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 615),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085),

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1672 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2021 r. poz. 2354 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1108 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359),
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 504),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 172),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2022 r. poz. 377),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.),
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007),

- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716 ze zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Skrwilno.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022 - 2027 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022 - 2027 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Skrwilno. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skrwilnie,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy Skrwilno.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Skrwilno w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022 - 2027 oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy. Ukazano w niej również sposób realizacji Strategii oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

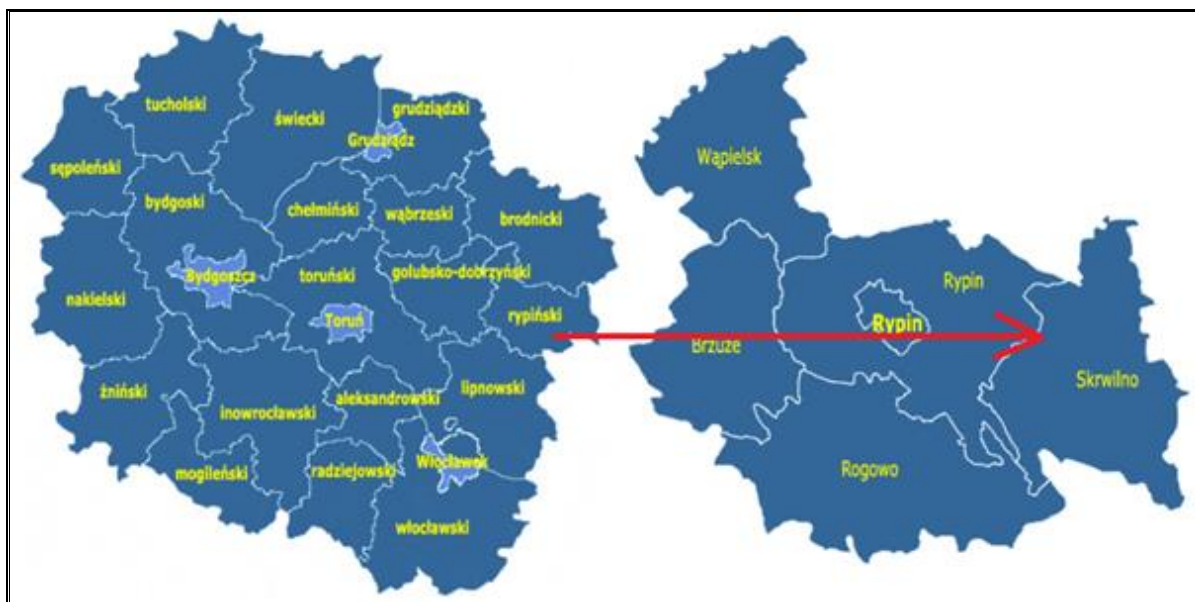
3.1.1. Charakterystyka ogólna gminy

Gmina Skrwilno jest gminą wiejską, położoną w powiecie rypińskim, we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Według danych GUS jej powierzchnia w 2021 roku wynosiła 123 km² i podzielona jest na 19 sołectw. Podstawę komunikacji na tym obszarze stanowią drogi wojewódzkie: nr 560 relacji: Brodnica – Bielsk oraz nr 563 relacji: Rypin – Mława. Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne.

Gmina Skrwilno graniczy z gminą:

- wiejską Świdziebnia (powiat brodnicki, woj. kujawsko-pomorskie),
- miejsko-wiejską Lubowidz (powiat żuromiński, woj. mazowieckie),
- wiejską Lutocin (powiat żuromiński, woj. mazowieckie),
- wiejską Rościszewo (powiat sierpecki, woj. mazowieckie),
- wiejską Szczutowo (powiat sierpecki, woj. mazowieckie),
- wiejską Rogowo (powiat żniński, woj. kujawsko-pomorskie),
- wiejską Rypin (powiat rypiński, woj. kujawsko-pomorskie).

Rysunek 1. Położenie gminy Skrwilno na tle powiatu rypińskiego i województwa kujawsko - pomorskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

3.1.2. Demografia

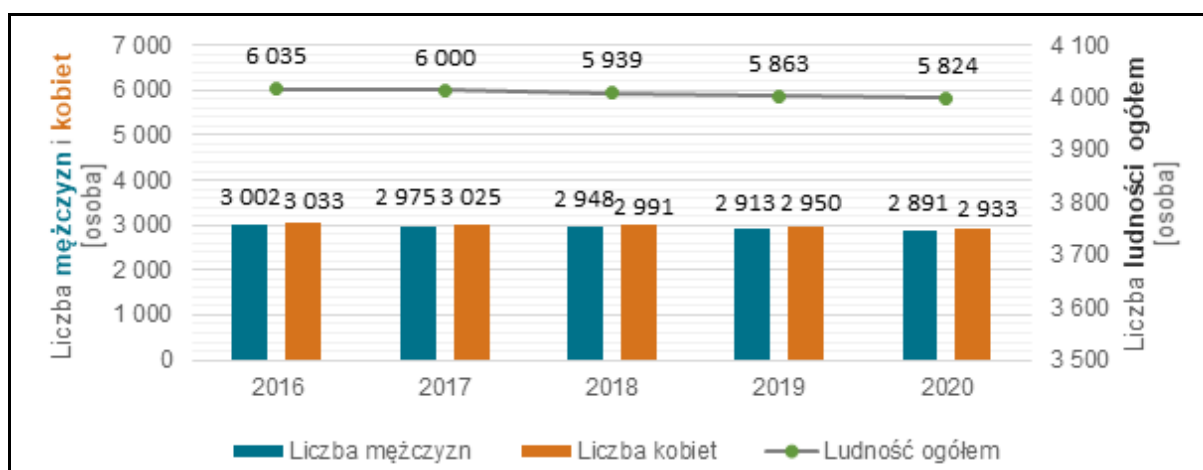
Zgodnie z danymi GOPS w roku 2020 gminę zamieszkiwało 5 824 mieszkańców, z czego liczba mężczyzn wyniosła 2 891 osób (49,64%), a liczba kobiet 2 933 osób (50,36%). Na przestrzeni lat (2016-2020) liczba mieszkańców zmniejszyła się o 211 osoby, tj. 3,50%. Przez cały okres liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn. Spadek liczby ludności dotyczył zarówno mężczyzn (spadek o 111 osób, tj. 3,70%), jak i kobiet (spadek o 100 osób, tj. 3,30%).

Tabela 1. Liczba ludności gminy Skrwilno w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	Osoba	6 035	6 000	5 939	5 863	5 824
Mężczyźni		3 002	2 975	2 948	2 913	2 891
Kobiety		3 033	3 025	2 991	2 950	2 933

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy Skrwilno w latach 2016-2020



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2016-2020 odnotowano:

- spadek wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym o 8,28%,
- spadek wśród ludności w wieku produkcyjnym o 4,41%,
- wzrost wśród ludności w wieku poprodukcyjnym o 4,47%.

Tabela 2. Ludność gminy Skrwilno w latach 2016-2020 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Osoba	1 195	1 183	1 144	1 112	1 096
Ludność w wieku produkcyjnym	Osoba	3 698	3 657	3 629	3 567	3 535
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Osoba	1 142	1 160	1 166	1 184	1 193

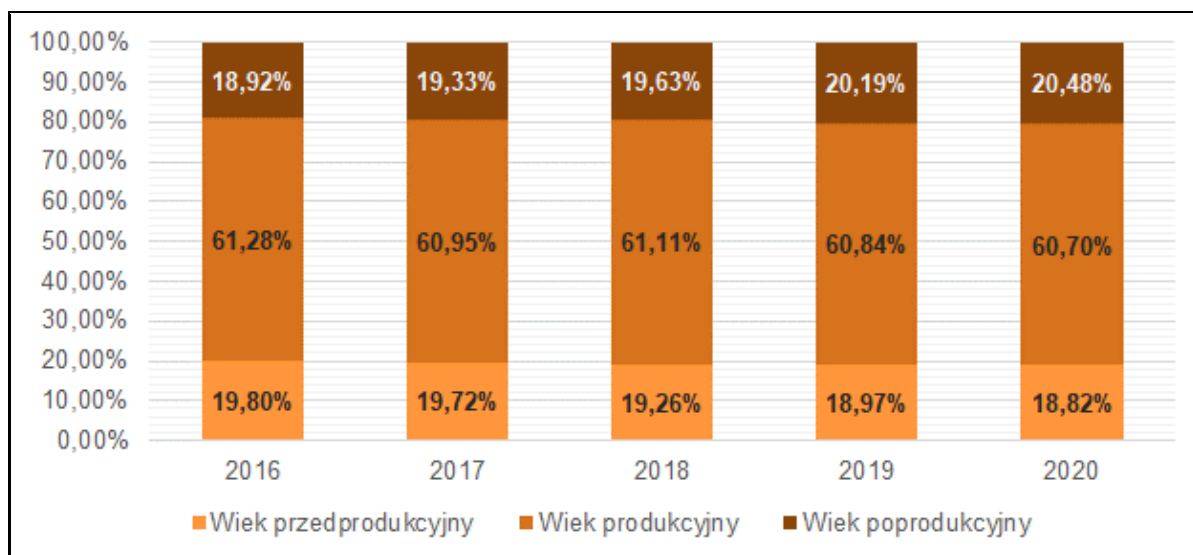
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

W 2020 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 18,82%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 60,70%,
- udział ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 20,48%.

Na terenie gminy obserwuje się wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do pozostałych grup ekonomicznych, co świadczy negatywnie o sytuacji demograficznej. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno-socjalnej i zdrowotnej.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Skrwilno w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2016-2020



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

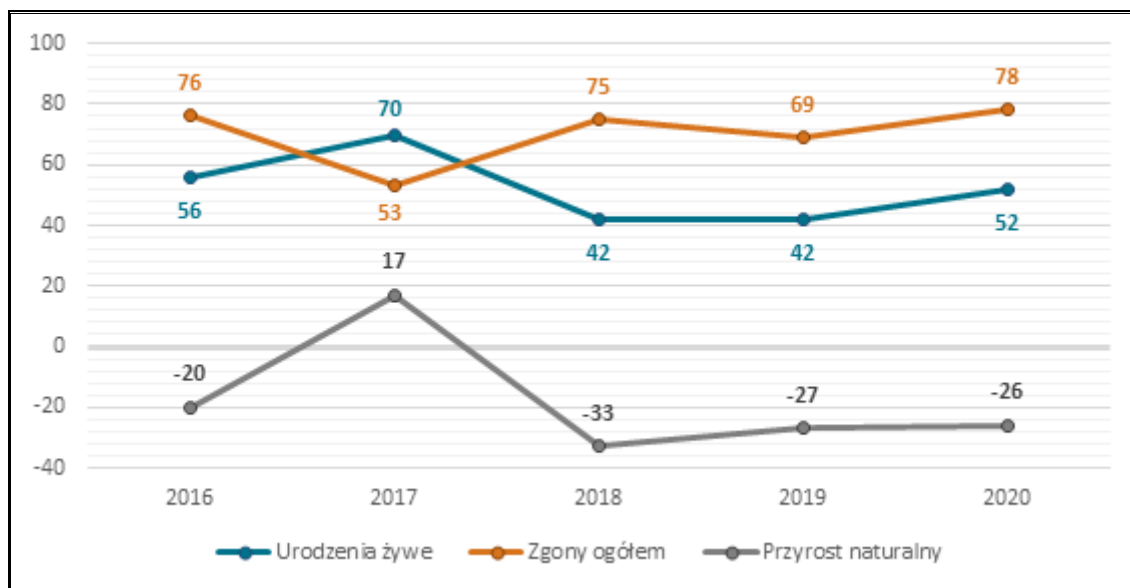
PRZYRÓST NATURALNY

Na przestrzeni lat 2016-2020 jedynie w roku 2017 odnotowano dodatni przyrost naturalny. W pozostałych latach przyrost naturalny na tym terenie przyjmował wartości ujemne, co świadczy o większej liczbie zgonów ogółem niż urodzeń żywych. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	56	70	42	42	52
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	76	53	75	69	78
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	-20	17	-33	-27	-26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

Wykres 3. Przyrost naturalny w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

MIGRACJE

Według danych GUS przez cały okres (2016-2020) na terenie gminy notowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących na tym obszarze.

3.1.3. Rynek pracy

Według danych GUS na terenie gminy Skrwilno w roku 2020 zarejestrowanych było 399 podmiotów gospodarczych, z czego 389, tj. 97,07% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2016-2020 zwiększyła się o 42 działalności (tj. o 12,61%). Strukturę działalności gospodarczej, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 4. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w latach 2016-2020¹

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	333	341	356	375	399
Sektor publiczny					
Ogółem	10	10	10	9	10
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	7	6	6
Sektor prywatny					
Ogółem	323	331	346	364	389
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	271	278	292	307	330
Spółki handlowe	8	8	9	9	11
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	2
Spółdzielnie	2	2	1	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	13	14	14	15	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja F związana z branżą budowlaną (91 podmiotów) oraz sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (123 podmioty).

Natomiast największa liczba podmiotów w sektorze publicznym w 2020 roku znajdowała się w sekcji P – edukacja (2 podmioty).

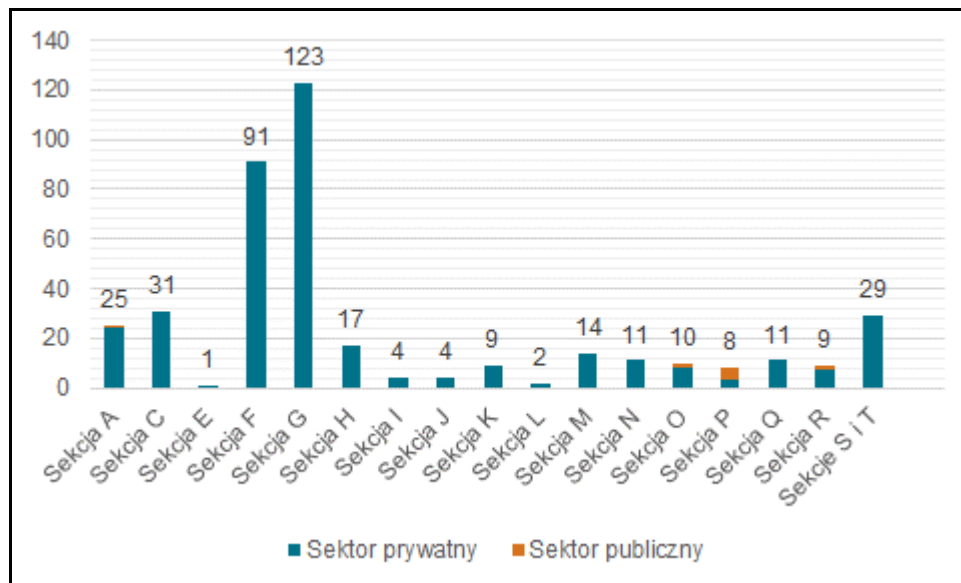
¹Dane o liczbie podmiotów są ujmowane w tablicach wg sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Jednostki wpisane (od 1999 - rejestr KRUPGN) w układzie sektorów (sektor publiczny, sektor prywatny) oraz w układzie sekcji Klasyfikacji Działalności: do 1999 roku: Europejskiej, od 2000 roku: Polskiej / w podziale na sektor publiczny i sektor prywatny/. Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. Dane dla miejscowości statystycznych z rejestru Regon podawane są wg: - adresu zamieszkania dla osób fizycznych z krajowym adresem zamieszkania, - adresu siedziby dla pozostałych jednostek tj. osób fizycznych z zagranicznym adresem zamieszkania, osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz jednostek lokalnych. W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby/zamieszkania, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem prezentowaną w danej podgrupie.

Tabela 5. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Sektor publiczny						
Sekcja A	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja O	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja P	Podmiot	6	6	6	5	5
Sekcja R	Podmiot	1	1	1	1	2
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	24	24	26	24	24
Sekcja C	Podmiot	24	27	31	30	31
Sekcja E	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja F	Podmiot	63	67	68	82	91
Sekcja G	Podmiot	129	119	122	121	123
Sekcja H	Podmiot	10	12	13	15	17
Sekcja I	Podmiot	6	5	4	3	4
Sekcja J	Podmiot	1	3	4	3	4
Sekcja K	Podmiot	11	10	10	10	9
Sekcja L	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja M	Podmiot	11	13	12	12	14
Sekcja N	Podmiot	6	7	8	9	11
Sekcja O	Podmiot	7	7	7	8	8
Sekcja P	Podmiot	1	2	2	2	3
Sekcja Q	Podmiot	6	7	9	11	11
Sekcja R	Podmiot	3	3	4	5	7
Sekcje S i T	Podmiot	18	22	23	26	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 4. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2020



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/BDL/start>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2020 roku na terenie gminy Skrwilno znajdowało się 1 705 mieszkań (wzrost o 49 szt., tj. 2,96% w stosunku do roku 2016) o łącznej powierzchni 149 459 m² (wzrost o 5 748 m², tj. 4,00% w stosunku do roku 2016). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 7 465 i wzrosła w stosunku do roku 2016 o 255 szt., tj. 3,54%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w gminie na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania	szt.	1 656	1 666	1 678	1 688	1 705
Izby	szt.	7 210	7 265	7 329	7 375	7 465
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	143 711	144 772	146 320	147 364	149 459

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy w zasobie Gminy Skrwilno w 2020 roku znajdowało się 12 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 602 m². Na terenie gminy nie ma lokali wynajmowanych jako lokalne socjalne.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Za zapewnienie opieki medycznej mieszkańcom gminy Skrwilno odpowiada Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej RAT-MED. Mogą oni korzystać z opieki zdrowotnej w dwóch ośrodkach zdrowia, które znajdują się w: Skrwilnie oraz w Okalewie.

GOPS w Skrwilnie współpracuje z ośrodkiem zdrowia w Skrwilnie oraz Zakładem Opieki Zdrowotnej w Rypinie. W Skrwilnie działa apteka „Pod Łabędziem”.

W latach 2016-2020, można zaobserwować spadek udzielonych porad lekarskich ambulatoryjnej opieki zdrowotnej o 32,26% oraz podstawowej opieki zdrowotnej o 32,26%.

Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie gminy Skrwilno

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	23 908	24 121	23 064	23 557	16 196
Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	23 908	24 121	23 064	23 557	16 196

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Na terenie gminy Skrwilno funkcjonuje kilka placówek edukacyjnych. Każda z nich zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Bazę oświatową uzupełniają znajdujące się przy placówkach szkolnych zespoły boisk do gry m.in. w piłkę nożną, koszykówkę czy siatkówkę, z których korzystają uczniowie, grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

PRZEDSZKOLA

Na terenie gminy Skrwilno funkcjonuje:

- Gminne Przedszkole w Skrwilnie,
- Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Okalewie,
- Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Skudzawach.

W 2020 r. do przedszkoli na terenie gminy uczęszczało 135 dzieci.

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Zadania w tym zakresie były realizowane w codziennej pracy placówek przez ich dyrektorów i nauczycieli we współpracy z rodzicami, opartej na wzajemnym zaufaniu i dialogu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2016-2020 spadła o 21,93%. W 2020 roku odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosił zaledwie 54,10% i w stosunku do pozostałych lat spadł. Przez cały okres odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym kształtował się na niewystarczającym poziomie.

Tabela 8. Wychowanie przedszkole na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
dzieci w wieku przedszkolnym	dzieci w wieku 3 - 5 lat	osoba	187	169	151	140	146
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		osoba	120	94	101	95	79
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		%	64,20	55,60	66,90	67,90	54,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

SZKOŁY PODSTAWOWE

Na terenie gminy funkcjonują następujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa Skrwilnie,
- Szkoła Podstawowa w Okalewie,
- Szkoła Podstawowa w Skudzawach.

W 2020 r. do szkół podstawowych, znajdujących się na terenie gminy uczęszczało 489 uczniów.

Do roku 2019 na terenie gminy funkcjonowało gimnazjum przy Zespole Szkół w Skrwilnie. W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 w placówkach znajdujących się na terenie gminy.

Uczniowie w roku 2017 jedynie z części językowej uzyskali średnie wyniki niższe od średnich wyników powiatowych i wojewódzkich. Z pozostałych części uczniowie w 2017 r. zdobyli wyniki wyższe. W roku 2018 z języka polskiego egzaminowani uzyskali wyniki równe wynikom powiatowym oraz niższe od wyników wojewódzkich, zaś z historii i WOSu uzyskali wyniki wyższe od średnich wyników powiatowych i wojewódzkich. Z części przyrodniczej uczniowie uzyskali średnie wyniki wyższe od wyników powiatowych i niższe od wyników wojewódzkich. W 2019 r. z języka polskiego uczniowie uzyskali średnie wyniki niższe od wyników powiatowych i wojewódzkich. Z historii i WOSu uczniowie zdobyli wyniki równe wynikom powiatowym, lecz niższe od wyników wojewódzkich. Z części przyrodniczej uzyskane przez uczniów wyniki były niższe od średnich wyników powiatowych i wyższe od średnich wyników wojewódzkich. W latach 2018-2019 z części matematycznej oraz językowej uczniowie z terenu gminy uzyskali średnie wyniki niższe od średnich wyników powiatowych i wojewódzkich.

Tabela 9. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Skrwilno, powiecie rypińskim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017-2019

Placówka oświatowa	Rok	Część Humanistyczna		Część Matematyczno-Przyrodnicza		J. angielski	
		J. polski	Historio, WOS	Część matematyczna	Część przyrodnicza	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Gmina Skrwilno	2017	73,00	62,00	45,00	51,00	49,00	27,00
	2018	64,00	59,00	44,00	50,00	53,00	36,00
	2019	59,00	55,00	29,00	43,00	44,00	33,00
Powiat rypiński	2017	68,00	58,00	44,00	50,00	61,00	42,00
	2018	64,00	54,00	45,00	48,00	55,00	38,00
	2019	60,00	55,00	39,00	45,00	59,00	44,00
Województwa kujawsko-pomorskie	2017	68,00	57,00	44,00	50,00	64,00	46,00
	2018	66,00	56,00	49,00	53,00	65,00	49,00
	2019	61,00	57,00	47,00	40,00	65,00	49,00

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej, trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisaniem na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty.

W roku 2019 z języka polskiego oraz matematyki uczniowie zdobyli niższe średnie wyniki od średnich wyników powiatowych i wojewódzkich. Z języka angielskiego uczniowie zdobyli wyniki równe wynikom powiatowych oraz niższe od wyników wojewódzkich. W roku 2020 z matematyki uczniowie zdobyli wyniki wyższe od średnich wyników powiatowych, natomiast niższe od wyników wojewódzkich. W roku 2021 uczniowie zdobyli wyniki niższe od wyników powiatowych i wojewódzkich. W latach 2020-2021 uczniowie z języka polskiego zdobyli wyniki wyższe od wyników powiatowych i wojewódzkich, natomiast z języka angielskiego, w tych samych latach, uczniowie zdobyli wyniki niższe zarówno od wyników powiatowych, jak i wojewódzkich.

Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie gminy Skrwilno, powiatu rypińskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 - 2021

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Gmina Skrwilno	57,00	32,00	46,00
	Powiat rypiński	58,00	37,00	46,00
	Województwo kujawsko-pomorskie	60,00	42,00	55,00
2020	Gmina Skrwilno	57,00	41,00	36,00
	Powiat rypiński	50,00	35,00	37,00
	Województwo kujawsko-pomorskie	56,00	43,00	50,00
2021	Gmina Skrwilno	59,00	40,00	52,00
	Powiat rypiński	54,00	41,00	55,00
	Województwo kujawsko-pomorskie	56,00	41,00	58,00

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W poniższej tabeli przedstawiono współczynnik skolaryzacji tzn. stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2016-2020.

Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2016	2017	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe	%	91,32	89,57	91,76	91,44	92,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni całego analizowanego w powyższej tabeli okresu, dla szkół podstawowych współczynnik skolaryzacji kształtował się na poziomie poniżej 100,00%, co spowodowane jest tym, że część uczniów z obszaru gminy uczyło się w placówkach oświatowych zlokalizowanych poza jej obszarem.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne przyznawane przez Wójta Gminy Skrwilno. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie gminy, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii oraz gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału

w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

Ponadto w 2020 roku wydanych zostało 13 decyzji w sprawie dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników, które zostały złożone . przez 9 pracodawców. Wśród otrzymanych wniosków o dofinansowanie znalazły się zawody takie jak: elektryk, sprzedawca, ślusarz, cukiernik.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Na terenie gminy Skrwilno zadania z zakresu kultury realizuje **Gminny Dom Kultury w Skrwilnie**. Podstawowym celem Gminnego Domu Kultury jest organizowanie działalności kulturalnej, dzięki której zaspokajane są potrzeby kulturalne mieszkańców.

Do zadań GDK należy:

- 1) rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- 2) kształtowanie wzorów i nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce,
- 3) wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych,
- 4) organizowanie i wspieranie imprez rozrywkowych, artystycznych,
- 5) tworzenie warunków do rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego,
- 6) tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- 7) tworzenie, udostępnianie i dokumentowanie dóbr i wartości kultury,
- 8) upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej,
- 9) promocja kultury gminy Skrwilno i lokalnych twórców kultury.

Ponadto GDK może prowadzić działalność gospodarczą na podstawie odrębnych przepisów poprzez organizowanie imprez artystycznych, rozrywkowych, koncertów w zakresie nieprzekraczającym zadań statutowych.

GDK organizuje imprezy kulturalne, m.in.: wieczór andrzejkowy, spotkania z pisarzem (np. spotkanie ze Zbigniewem Zbikowskim), konkursy plastyczne, wieczory autorskie (np. wieczór autorski Jakuba Jęczewskiego), koncerty (np. koncert noworoczny), recitale (np. Recital Sylwii Banasik-Smulskiej oraz Karola Smulskiego).

Przy Gminnym Domu Kultury działają 4 sekcje:

- plastyczna,
- instrumentalna,
- wokalna,
- językowa.

Na terenie gminy działa **Gminna Biblioteka Publiczna w Skrwilnie**. Celem Gminnej Biblioteki Publicznej jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb oświatowych, informacyjnych i kulturalnych mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej.

Do podstawowych zadań biblioteki należą:

- gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych, bez względu na ich formę, służącą zaspokojeniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych, samokształceniowych i kulturalnych środowiska, z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnej gminy i regionu,
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej i publicznej na terenie gminy,
- współpraca z biblioteką Miejsko - Powiatową w zakresie organizacji sprawnej sieci informacji na terenie całego powiatu,
- udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej,
- udostępnianie komputerowych baz danych,
- organizowanie różnego typu imprez popularyzujących wiedzę, kulturę, książkę i czytelnictwo, a także współpraca z placówkami oświatowymi w tym zakresie,
- współdziałanie z bibliotekami wchodzącymi w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej oraz z innymi bibliotekami, oraz instytucjami dla dobra mieszkańców gminy i użytkowników biblioteki,
- realizacja działań w zakresie wychowania, edukacji i upowszechnienia kultury,
- wielokierunkowa działalność kulturalna i edukacyjna, zgodna z aktualnym zapotrzebowaniem społeczności lokalnej.

Biblioteka może podejmować inne działania dla zaspokojenia potrzeb środowiska lokalnego i realizacji założeń ogólnokrajowej polityki bibliotecznej.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje w zakresie działalności biblioteki w latach 2016 – 2020. W analizowanych latach księgozbiór biblioteki uległ zmniejszeniu o 17 107 woluminów. Spadek zanotowała liczba czytelników o 164 osoby i liczba wypożyczeń o 8 286 woluminów.

Tabela 12. Działalność biblioteczna na terenie gminy Skrwilno

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Biblioteki i filie	Obiekt	2	2	2	2	1
Księgozbiór	Wolumin	30 788	31 291	28 848	27 613	13 681
Czytelnicy w ciągu roku	Osoba	515	424	361	444	351
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	Wolumin	13 784	7 775	8 265	8 762	5 498

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Oprócz biblioteki ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią placówki oświatowe oraz świetlice wiejskie, które są miejscem spotkań mieszkańców i promują wiele form aktywności kulturalnej. Obiekty te dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej.

Na terenie gminy znajdują się 2 świetlice wiejskie, które zlokalizowane są w miejscowościach: Zambrzyca i Skrwilno.

Z zakresu sportu na terenie gminy funkcjonują przede wszystkim kluby sportowe m.in. Uczniowski Klub Sportowy Skrwa Skrwilno, Gminny Ludowy Klub Sportowy Skrwa Skrwilno oraz szkolne kluby sportowe.

Ponadto w zakresie rozwoju kulturalno - społecznego działa Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Skrwilno Grodzisko.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,

— rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Do obowiązków ośrodków pomocy społecznej należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,

- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

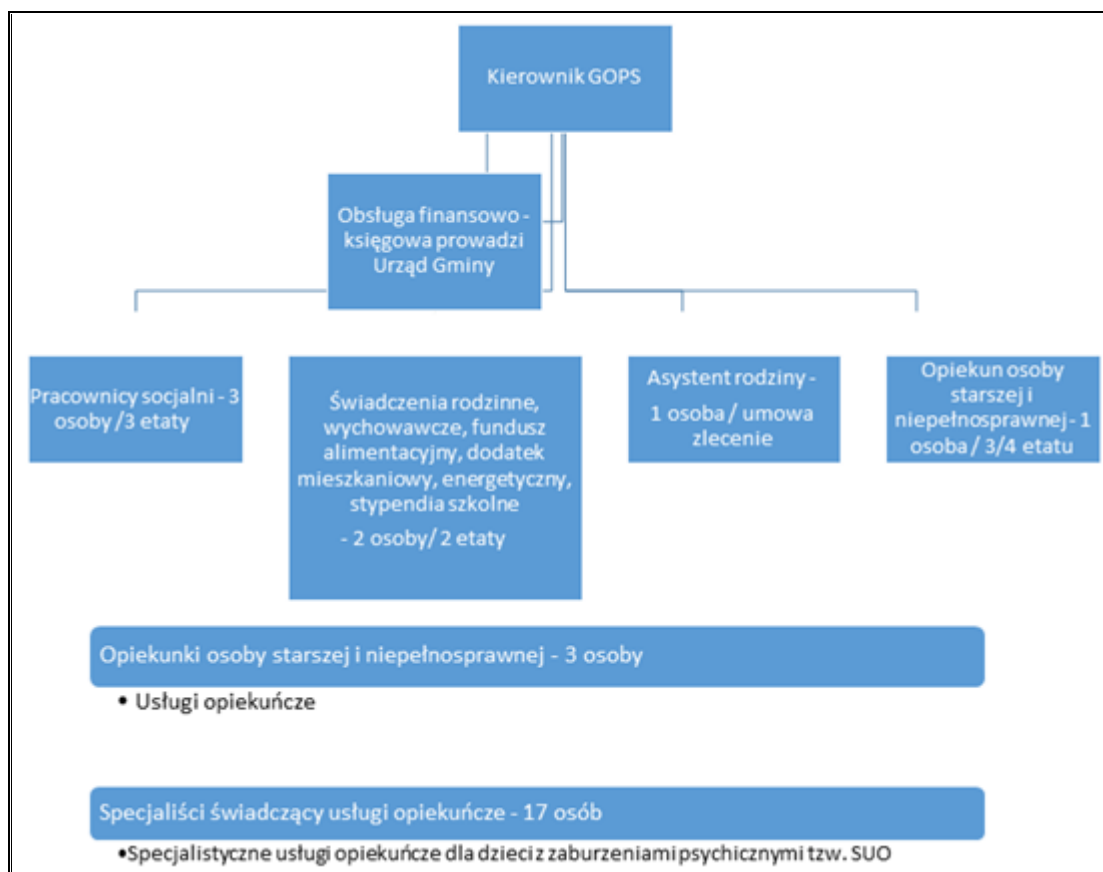
- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- e) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- f) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie** (dalej GOPS). Obecnie w Ośrodku pracują: Kierownik, 2 osoby obejmujące stanowiska w Dziale Świadczeń Rodzinnych, 3 pracownicy socjalni, 4 opiekunki osób niepełnosprawnych i starszych oraz asystent rodziny. Liczba specjalistów zmienia się w zależności od zapotrzebowania na rodzaj formy pomocy. Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny GOPS w Skrwilnie.

Rysunek 2. Schemat organizacyjny GOPS w Skrwilnie



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,

- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
 - świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;
- 2) świadczenia niepieniężne:
- praca socjalna,
 - bilet kredytowany,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenia społeczne,
 - pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - sprawienie pogrzebu,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - schronienie,
 - posiłek,
 - niezbędne ubranie,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
 - mieszkanie chronione,
 - pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
 - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat formy pomocy społecznej kierowanej do mieszkańców gminy Skrwilno w latach 2016 – 2020. W roku 2020 najwięcej środków przeznaczono na odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej. Najwięcej świadczeń w 2020 zostało przyznanych w ramach zasiłków celowych, z czego najwięcej środków (46 906,00 zł) przekazano w ramach innych zasiłków celowych i w naturze ogółem. Głównymi powodami przyznania rodzinom pomocy społecznej w 2020 r. było: ubóstwo (168 rodzin – 427 osób w rodzinach) i bezrobocie (98 rodzin – 291 osób w rodzinach).

Zgodnie z informacjami w tabeli na przestrzeni lat 2016-2020 liczba osób pobierających świadczenia i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku stałego wzrosła o 42,86%, a wypłacona kwota tych świadczeń wzrosła o 28,86%,
- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku specjalnego celowego zmniejszyła się o 53,57%, a wypłacona kwota tych świadczeń zmalała o 41,82%,
- liczba osób, której Gmina opłaciła pobyt w domu pomocy społecznej, wzrosła o 10,00%, a wypłacona kwota tego świadczenia wzrosła o 56,91%.

Tabela 13. Pomoc społeczna na terenie gminy Skrwilno - zadania własne Gminy w latach 2016-2020

Forma pomocy		Liczba osób, którym przyznano świadczenia [szt.]					Kwota świadczeń [zł]					
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	
Razem²		365	423	442	480	328	452 349,00	476 311,00	479 777,00	509 647,00	442 439,00	
Zasiłki stałe		21	25	33	34	30	112 508,00	123 097,00	156 262,00	163 633,00	144 978,00	
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	19	21	29	28	24	100 244,00	112 934,00	143 964,00	147 876,00	115 990,00	
	pozostającej w rodzinie	2	4	4	6	6	12 264,00	10 163,00	12 298,00	15 757,00	28 988,00	
Zasiłki okresowe		84	143	108	56	39	149 286,00	130 950,00	113 848,00	91 561,00	86 862,00	
z tego przyznane z powodu:	bezrobocia	77	140	99	47	36	143 025,00	129 605,00	108 128,00	85 057,00	82 362,00	
	długotrwałej choroby	6	3	5	5	3	5 877,00	1 345,00	4 248,00	1 102,00	4 500,00	
	niepełnosprawności	1	0	4	3	0	384,00	0,00	1 472,00	5 051,00	0,00	
	innego niż wyżej wymienione	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Zasiłki celowe												
z tego:	Na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego		4	1	0	5	3	7 000,00	1 000,00	0,00	3 800,00	13 500,00
	Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		108	162	180	83	67	19 085,00	44 000,00	30 609,00	41 023,00	46 906,00
	z tego:	Zasiłki specjalne celowe	10	12	32	20	11	2 070,00	4 100,00	8 750,00	9 400,00	4 720,00
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej												
w tym:	Posiłek ogółem		357	344	170	296	232	156 900,00	154 500,00	145 866,00	135 000,00	55 500,00

² W wierszu nie została ujęta odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej

Forma pomocy		Liczba osób, którym przyznano świadczenia [szt.]					Kwota świadczeń [zł]				
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
z tego:	dla dzieci	357	344	170	296	232	156 900,00	154 500,00	145 866,00	135 000,00	55 500,00
	Usługi opiekuńcze	1	1	5	5	7	7 400,00	18 714,00	33 192,00	70 550,00	79 443,00
	Sprawienie pogrzebu	0	1	0	0	0	0,00	4 050,00	0,00	0,00	0,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		10	12	10	11	11	263 723,00	305 932,00	289 056,00	423 113,00	413 820,00

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

Tabela 14. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Powód trudnej sytuacji życiowej	2016		2017		2018		2019		2020		
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	
Ubóstwo	227	808	279	1014	225	827	217	537	168	427	
Sieroctwo	3	13	3	13	3	11	3	11	0	0	
Bezdomność	0	0	0	0	2	2	4	4	1	1	
Potrzeba ochrony macierzyństwa	24	116	47	211	23	102	19	84	12	61	
w tym wielodzietność	15	82	23	121	10	56	12	66	10	55	
Bezrobocie	106	407	143	449	126	373	119	349	98	291	
Niepełnosprawność	35	82	35	83	33	64	44	64	40	64	
Długotrwała lub ciężka choroba	60	110	47	109	59	76	36	67	42	52	
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	44	185	67	257	67	249	27	110	14	39	
w tym:	rodziny niepełne	11	47	17	56	21	57	21	65	10	13
	rodziny wielodzietne	23	138	29	128	6	45	6	45	4	26
Przemoc w rodzinie	14	61	13	479	9	32	13	47	0	0	
Alkoholizm	37	118	37	86	21	54	23	63	18	42	

Powód trudnej sytuacji życiowej	2016		2017		2018		2019		2020	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	4	2	2	1	1	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	4	13	1	5	5	9	5	15	3	8
Sytuacja kryzysowa	24	96	23	142	93	311	86	311	82	273
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona na podstawie kontraktu socjalnego lub projektu socjalnego. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przetrwania trudnych sytuacji życiowych.

Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.³

Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje, jak:

- dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,

³K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne

- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.⁴

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń, oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Skrwilno, co roku uchwała Roczny Program Współpracy Gminy Skrwilno z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2022 rok uchwałą nr XXVIII/184/21 Rady Gminy Skrwilno z dnia 30 listopada 2021 roku.

Celem głównym programu jest budowanie partnerstwa pomiędzy Gminą Skrwilno a organizacjami pozarządowymi, służącego do efektywnego definiowania potrzeb mieszkańców Gminy Skrwilno i ich zaspokajania przez wspólną realizację zadań publicznych.

⁴ J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Cele szczegółowe programu to:

- kształtowanie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych:
 - organizowanie i wspieranie działań społecznych i inicjatyw obywatelskich na rzecz Gminy Skrwilno i rozwoju więzi lokalnych oraz poczucia przynależności mieszkańców do społeczności lokalnej Gminy,
 - tworzenie warunków do zwiększania aktywności społecznej mieszkańców Gminy,
 - umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną,
 - promocję postaw obywatelskich i prospołecznych,
 - zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
 - przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu,
 - przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu,
- podnoszenie skuteczności i efektywności działań w sferze zadań publicznych,
- wzmocnienie pozycji organizacji pozarządowych i zapewnienie im równych z innymi podmiotami szans w realizacji zadań publicznych,
- prowadzenie nowatorskich i efektywnych działań na rzecz Gminy Skrwilno oraz tworzenie systemowych rozwiązań dla ważnych problemów społecznych,
- zwiększenie aktywności organizacji w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych.

Współpraca Gminy Skrwilno z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i niefinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności oraz uczciwej konkurencji i jawności. Priorytetowymi zadaniami publicznymi dla Gminy Skrwilno są zadania z zakresu:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównania szans tych rodzin i osób,
- działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- działań na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- promocji i organizacji wolontariatu,

- upowszechniania i ochrony praw konsumentów,
- turystyki i krajoznawstwa,
- wspierania osób starszych i organizacji działających na rzecz aktywności społecznej i kulturowej osób w wieku emerytalnym,
- wspieranie działań patriotycznych.

Poniżej przedstawiono organizacje pozarządowe zarejestrowane i działające na terenie gminy Skrwilno: Ochotnicze Straże Pożarne, Gminny Ludowy Klub Sportowy „Skrwa” w Skrwilnie, Kujawsko-Mazowieckie Porozumienie Ekologiczne, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Skrwilno „Grodzisko”, Stowarzyszenie Bezpieczna Skrwa.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy

Problem społeczny to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych, które szczegółowo przeanalizowano w dalszej części Strategii, należą:

- bezrobocie,
- ubóstwo,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia, w tym alkoholizm i narkomanię,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. Status bezrobotnego jest przypisywany osobom zdrowym, gotowym do podjęcia pracy w danym zawodzie, które z powodu braku zapotrzebowania na pracowników nie mogą podjąć pracy zarobkowej.

W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, który może prowadzić również do izolacji społecznej.

Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Najwięcej aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze rolniczym, następnie w przemyśle i budownictwie, sektorze usługowym oraz finansowym.⁵ Stan i zmiany zachodzące na rynku pracy mają wpływ na bezrobocie. W roku 2021 na terenie gminy zarejestrowanych było 195 bezrobotnych, z czego 70,26% stanowiły kobiety.

Tabela 15. Bezrobotni zarejestrowani z terenu gminy Skrwilno w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	310	245	240	207	224	195
mężczyźni	92	86	78	64	69	58
kobiety	218	159	162	143	155	137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

W 2021 r. wśród bezrobotnych dominowały osoby długotrwale bezrobotne. W czasie analizowanych lat ich liczba zmalała jednak o 48,08%. W 2020 r. udział osób bezrobotnych, w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wynosił 6,34%.

Tabela 16. Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
do 25 roku życia	66	37	37	36	41	26
do 30 roku życia	117	68	66	59	75	53
powyżej 50 roku życia	61	52	52	39	38	53
długotrwale bezrobotni	208	160	157	114	131	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy Skrwilno.

⁵ <http://polskawliczbach.pl>

Tabela 17. Bezrobocie na terenie gminy Skrwilno w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM: w tym:	310	245	240	207	224	195
- mężczyzn	92	86	78	64	69	58
- kobiet	218	159	162	143	155	137
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	39	43	39	46	41	52
Liczba osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	16	11	8	9	13	13
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	7	6	5	6	3	8
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:	66	37	37	36	41	26
- bezrobotni od 18 do 24 roku życia	96	72	72	66	67	50
- bezrobotni od 25 do 34 roku życia	70	63	62	49	53	41
- bezrobotni od 35 do 44 roku życia	40	39	35	31	35	39
- bezrobotni od 45 do 54 roku życia	25	24	19	17	20	28
- bezrobotni od 55 do 59 roku życia	13	10	15	8	8	11
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:	29	17	32	22	18	26
- bezrobotni do 1 miesiąca	59	45	34	43	43	37
- bezrobotni od 1 do 3 miesięcy	45	38	34	46	26	38
- bezrobotni od 3 do 6 miesięcy	32	32	32	25	40	21
- bezrobotni od 6 do 12 miesięcy	67	39	34	28	42	20
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	78	74	74	43	55	53
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy						
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:	123	105	102	71	80	67
- wykształcenie gimnazjalne i poniżej	58	45	43	36	51	41
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	31	22	26	26	29	29
- wykształcenie średnie	72	48	48	51	42	48
- wykształcenie policealne i średnie zawodowe	26	25	21	23	22	10
- wykształcenie wyższe						

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Skrwilnie

Analizując strukturę bezrobocia na terenie gminy, należy zauważyć, że w latach 2016 - 2020:

- liczba bezrobotnych spadła o 115 osób, tj. o 37,10%,
- w całym analizowanym okresie liczba bezrobotnych kobiet przewyższała liczbę bezrobotnych mężczyzn, w roku 2021 kobiety stanowiły 70,26% bezrobotnych ogółem,
- pod względem wieku, w 2021 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne w wieku 25 - 34 lat,

- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2021 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy, a najmniej liczna osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesiąca,
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2020 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, a najmniejszy z wykształceniem wyższym.

Wg danych GOPS w Skrwilnie na przestrzeni lat 2016-2020 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 7,55%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 28,50%.

Tabela 18. Liczba beneficjentów GOPS w Skrwilnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	106	143	126	119	98
Liczba osób w rodzinach	407	449	373	349	291

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

W 2020 r. z powodu bezrobocia świadczenie przyznano 98 rodzinom, które łącznie liczyły 291 członków.

Na terenie gminy realizowane są prace społecznie użyteczne. Program ten skierowany jest do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Przeciwdziała on wykluczeniu społecznemu. Głównym jego efektem jest czasowa aktywizacja zawodowa bezrobotnych. We współpracy z podmiotami gospodarczymi realizowane są również programy dotyczące wykluczenia społecznego i aktywizacji zawodowej. W 2020 roku z owej pomocy skorzystało 15 osób, w okresach od 1.04.2020 roku do 31.07.2020 roku i od 1.08.2020 roku do 30.11.2020 roku.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania pracy, ale również długotrwałe i ciężkie choroby uniemożliwiające lub utrudniające podjęcie pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2016 - 2020 roku na terenie gminy Skrwilno zmniejszyła się o 25,99%, a liczba osób w tych rodzinach o 47,15%.

Tabela 19. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Skrwilnie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	227	279	225	217	168
Liczba osób w rodzinach	808	1014	827	537	427

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

DODATKI MIESZKANIOWE I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tytułu prawnego, powierzchni lokalu oraz kryterium dochodowego. Dochód stanowią wszelkie przychody po odjęciu kosztów uzyskania przychodów oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 40,00% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku w gospodarstwie jednoosobowym i 30,00% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Kryterium dochodowe ulega zmianie każdorazowo przy waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych. Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy.

W roku 2020 na pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych wykorzystano kwotę 17 397,00 zł. Z pomocy skorzystało 6 rodzin.

Ponadto mieszkańcy gminy otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej.

W 2020 r. do GOPS w Skrwilnie nie wpłynął żaden wniosek o dodatek energetyczny.

POMOC W ZAKRESIE DOŻYWIANIA

Program „Posiłek w szkole i w domu” - celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

Z programu w formie dożywiania w 2020 r. skorzystało 307 osób, w tym z posiłku skorzystały 232 osoby. W 2020 r. wydano łącznie 13 335 posiłków.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresję, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

GOPS udziela świadczenia pomocy społecznej – pieniężne, w naturze i usługach oraz udziela świadczenia w postaci umieszczenia i pobytu w DPS.

Na terenie gminy do 16 roku życia w 2020 r. znajdowało się 17 niepełnosprawnych, którzy otrzymali prawomocne orzeczenie lub wyrok sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności. Wśród niepełnosprawnych do 16 roku życia w 2020 r. przeważały kobiety, które stanowiły 52,94%. Wśród tej grupy, w 2020 r., dominowały dzieci w wieku od 4-7 r.ż.

Tabela 20. Osoby zaliczone na terenie gminy do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny, w podziale na płeć i wiek w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
razem	16	13	16	16	17
do 3 lat	2	6	4	2	2
od 4 do 7	5	4	4	6	8
od 8 do 16	9	3	8	8	7
kobiety	5	3	6	6	9
mężczyźni	11	10	10	10	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rypinie

Na terenie gminy w roku 2020 r., według danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rypinie, było 152 niepełnosprawnych. Najwięcej niepełnosprawnych w 2020 r. posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – 50,00% wszystkich orzeczeń. Wśród niepełnosprawnych, w 2020 r. przeważały kobiety, które stanowiły 53,29%. W 2020 r. wśród niepełnosprawnych dominowały osoby w wieku 60 lat i więcej, które stanowiły 49,34% wszystkich niepełnosprawnych. 90,79% to osoby niepracujące. Wśród osób niepełnosprawnych dominują osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym (40,79%). Od 2016 r. wzrosła liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności na terenie gminy o 47,57%. Szczegóły prezentuje tabela poniżej.

Tabela 21. Osoby zaliczone na terenie gminy Skrwilno do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny, w podziale na płeć i wiek w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
według stopnia niepełnosprawności					
razem	103	112	115	143	152
znaczący	22	39	42	59	51
umiarkowany	51	41	53	64	76
lekki	30	32	20	20	25
według wieku					
16-25	12	13	9	7	5
26-40	17	14	19	9	21
41-59	31	36	24	45	51
60 lat i więcej	43	49	63	82	75
według płci					
kobiety	52	41	36	69	81
mężczyźni	51	71	79	74	71
według poziomu wykształcenia					
mniej niż podstawowe	10	10	13	15	24
podstawowe i gimnazjalne	46	53	55	62	62
zasadnicze	23	25	23	41	32
średnie	21	16	21	21	32
wyższe	3	8	3	4	2
według zatrudnienia					
pracujący	6	2	1	11	14
niepracujący	97	110	114	132	138

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rypinie

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w latach 2016 - 2020 roku na terenie gminy Skrwilno zwiększyła się o 14,29%.

Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Skrwilnie z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	35	35	33	44	40
Liczba osób w rodzinach	82	83	64	64	64

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

W roku 2020 wypłacono 530 rodzinom zasiłki rodzinne na kwotę 840 932,00 zł oraz dodatki do zasiłków rodzinnych na łączną kwotę 366 717,00 zł.

ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

Dla osób z niepełnosprawnością przyznawany jest:

- **zasiłek pielęgnacyjny** — przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).
- **specjalny zasiłek opiekuńczy** — zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

- **świadczenie pielęgnacyjne** — świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności — jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

W 2020 r. wypłacono świadczenia opiekuńcze, na które składają się zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy, o łącznej wartości 610 628,00 zł.

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

W 2020 r. z tej formy pomocy społecznej skorzystało 8 osób.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie gminy w 2020 roku mieszkało 1 389 osób starszych, z czego kobiety stanowiły 58,10%.

Gmina Skrwilno zapewnia wsparcie dla osób starszych wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności poprzez dopłaty do kosztów utrzymania mieszkańców gminy w DPS-ach. Ponadto osoby, które ukończyły 75 lat, mogą pobierać zasiłek pielęgnacyjny.

W 2020 r. z pomocy w postaci skierowania do domu pomocy społecznej oraz umieszczenia w domu pomocy społecznej skorzystało 11 osób. Na tę pomoc przeznaczono 413 820,00 zł.

Na terenie gminy funkcjonuje klub seniora „Skrwilenianki”. Seniorzy mogą brać czynny udział w życiu społecznym, dzięki realizacji programu „Aktywny senior”. Program aktywizuje społecznie na terenie gminy 16 osób w wieku 60+, którzy zagrożeni są ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, dzięki realizacji działań pobudzających i wzmacniających aktywność społeczną. Program realizowany będzie do 31.07.2022 r.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne i w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem,
- **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy gminy mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej brak ustali Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

W 2020 r. z pomocy w postaci usług opiekuńczych skorzystało 5 osób, na które przeznaczono 90 662,00 zł.

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych w 2021 r. skorzystało 6 rodzin, w tym 7 dzieci (z zaburzeniami psychicznymi). Na ten rodzaj pomocy przeznaczono 192 200,00 zł. Specjalistyczne usługi opiekuńcze na terenie gminy Skrwilno, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 (Dz.U. z 2005, nr 189, poz. 1598), są organizowane tylko dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. Wszystkie rodziny, na mocy przepisów prawa, zostały zwolnione z ponoszenia odpłatności za usługi. Do tego rodzaju usług (SUO) ośrodek zatrudnia specjalistów na umowę zlecenie, na różne okresy zatrudnienia z uwzględnieniem zaleceń wskazanych w specjalnych zaświadczeniach lekarskich. W ośrodku zatrudnionych jest od 2 do 4 specjalistów, którzy pracują do 40 godzin w miesiącu przypadające na dziecko.

Odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze na obszarze gminy reguluje uchwała nr XXVI/172/17 Rady Gminy Skrwilno z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych podlega jednak częściowemu lub całkowitemu zwolnieniu z pełnej kwoty w zależności od wysokości dochodu osoby lub osoby w rodzinie ustalonego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w procentowym stosunku do kryterium dochodowego określonego w ustawie.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W 2020 r. świadczenia pomocy społecznej przyznano 10 rodzinom niepełnym, które liczyły 13 osób oraz 4 rodzinom wielodzietnym, które liczyły 26 osób. Z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa udzielono pomocy 12 rodzinom, które liczyły 61 osób.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy w latach 2016-2020 spadła o 68,18%, a liczba osób w rodzinach o 78,98%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objęta pomocą spadła o 9,09%, ale liczba osób w tych rodzinach spadła o 72,34%. W analizowanych latach liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą zmniejszyła się o 82,61%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 81,16%.

Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych					
Liczba rodzin	44	67	67	27	14
Liczba osób w rodzinach	185	257	249	110	39
w tym rodziny niepełne					
Liczba rodzin	11	17	21	21	10
Liczba osób w rodzinach	47	56	57	65	13
w tym rodziny wielodzietne					
Liczba rodzin	23	29	6	6	4
Liczba osób w rodzinach	138	128	45	45	26

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

Ochrona macierzyństwa jest całokształtem szczególnych uprawnień, które przysługują kobiecie w okresie ciąży, porodu i wychowania małego dziecka.⁶ Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2016 – 2020 zmniejszyła się o 50,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 47,41%. Wg ustawy o świadczeniach rodzinnych za rodzinę wielodzietną uznaje się tę, w której wychowuje się troje i więcej dzieci. W tym zakresie liczba rodzin objęta wsparciem zmniejszyła się o 33,33%, a liczba osób w tych rodzinach o 32,93%.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Potrzeba ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin	24	26	13	16	13
Liczba osób w tych rodzinach	131	141	79	96	73

⁶ <https://encyklopedia.pwn.pl>

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
w tym wielodzietność					
Liczba rodzin	17	20	7	15	12
Liczba osób w tych rodzinach	107	116	45	93	68

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922,00 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku, gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania

oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. Matce albo ojcu;
2. Innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. Opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej

w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. Osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. Osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4. Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
5. Na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNA JAKO ŚWIADCZENIE BĘDĄCE REALIZACJĄ WYROKU TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO Z DNIA 5 GRUDNIA 2013 R., SYGN. AKT TK AKT K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz.

111 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),

- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE RODZIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m.in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego, czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,

- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000,00 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński,
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego,
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych),
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko),
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki,
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia,
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia,

- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe,
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna,
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński,
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres. Stanie się, to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Gmina Skrwilno działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Od 1 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmuje, rozpatruje wnioski oraz przyznaje świadczenia na bieżąco. Osoby, którym przyznano do 31 grudnia 2021 r. świadczenie od GOPS, będą otrzymywać do 31 maja 2022 r. Od 1 lutego

2022 r. ZUS rozpocznie nabór na nowy okres rozliczeniowy, rozpoczynający się 1 czerwca 2022 r. i od tego momentu to on w pełni będzie pełnić świadczenie „Rodzina 500+”.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii, lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego, jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego

wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuję o wydanie karty tradycyjnej.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej, lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Skrwilno nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani dom dziecka.

3.2.6. Uzależnienia

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który może prowadzić do wzrostu przemocy i przestępczości. Efektem uzależnień może być także izolacja społeczna i problemy finansowe prowadzące do wykluczenia i ubóstwa.

Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Pracownicy socjalni tutejszego GOPS, w zakresie alkoholizmu i narkomanii, współpracują z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. GOPS obejmuje rodziny wsparciem Asystenta Rodziny, kieruje wnioski do Sądu o leczenie przeciw alkoholowe oraz o ustanowienie kurateli.

Oprócz działalności GOPS, w ramach uzależnień działają również: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny. Dla osób uzależnionych działa również Punkt Konsultacyjny. Z pomocy psychoterapeuty, który działa w Gminnym Punkcie informacyjno-konsultacyjnym skorzystały 22 osoby, natomiast w sesjach małżeńskich wzięło udział 5 małżeństw.

W 2020 r. z powodu alkoholizmu przyznano pomoc społeczną 18 rodzinom, na które składa się 42 członków.

Na przestrzeni lat 2016-2020 liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 51,35%, a liczba osób w tych rodzinach o 64,41%. Na terenie gminy Skrwilno nie występuje problem narkomanii.

Tabela 25. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Skrwilnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Alkoholizm					
Liczba rodzin	37	37	21	23	18
Liczba osób w rodzinach	118	86	54	63	42
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

Na przestrzeni lat 2016-2020 zauważalny jest spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu korzystających z form pomocy społecznej. W porównaniu do 2019 r. liczba udzielonych porad psychologicznych zmalała znacząco (spadek o 25,53%). Zmalała także liczba osób zgłoszonych na Komisję. W porównaniu do 2019 r. jest to spadek o 52,63%. Na przestrzeni lat nie da się jednoznacznie stwierdzić, czy problem alkoholowy zmniejsza się, jednakże w porównaniu do roku 2019, sytuacja uległa poprawie.

Tabela 26. Uzależnienia alkoholowe na terenie gminy Skrwilno

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba udzielonych porad psychologicznych	36	46	14	47	35
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	18	26	24	38	18
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	17	22	21	31	18
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	2	4	3	5	3
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	0	7	6	10	6
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	2	3	2	4	3
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	227	182	124	190	360

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje.

Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je kupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencja, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia,

- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania we wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym, skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej,
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie gminy regularnie sporządzany jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii**. Aktualnie obowiązującym programem jest przyjęty na rok 2022 uchwałą nr XXIX/190/21 Rady Gminy Skrwilno z dnia 22 grudnia 2021 r. Program jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy. Ma na celu zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, zmniejszenie rozmiarów problemów już istniejących, ulepszenie sposobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami. W programie wyznaczono cel długofalowy – wytworzenie wśród mieszkańców gminy nowej świadomości dotyczącej relacji alkohol – człowiek oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Program jest adresowany do mieszkańców gminy Skrwilno, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkoholu, osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, a także członków ich rodzin, którzy są bezpośrednio narażeni na przeróżne szkody i zagrożenia wynikające z obecności alkoholu i narkotyków w życiu codziennym. Obejmuje również działania profilaktyczne skierowane do dzieci oraz młodzieży uczącej się

i zamieszkującej na terenie gminy Skrwilno. Ich zadaniem jest zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i zażywaniu narkotyków oraz towarzyszącym temu konsekwencjom.

W programach określona została następująca strategia działań:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu. Realizacja tego zadania następuje poprzez:
 - informowanie społeczeństwa o chorobie alkoholowej i możliwościach leczenia osób uzależnionych oraz ich rodzin,
 - wstępne motywowanie do leczenia,
 - kierowanie osób na badanie do biegłego, w celu uzyskania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - kontynuacja pracy punktu informacyjno-konsultacyjnego,
 - szkolenie członków komisji,
 - doposażenie placówki terapeutycznej na terenie innej gminy w materiały niezbędne do prowadzenia terapii,
 - zakup materiałów informacyjnych do punktu;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
 - kontynuowanie dyżurów psychoterapeuty w punkcie informacyjno-konsultacyjnym,
 - kierowanie na leczenie osób uzależnionych od alkoholu,
 - kierowanie osób uzależnionych na badanie do biegłego celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - współpraca z przedstawicielami Policji, Sądu, pomocy społecznej w celu podejmowania wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży następuje poprzez:
 - prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych,
 - w czasie wakacji zorganizowanie oraz sfinansowanie zajęć w świetlicach wychowawczych wraz z wyżywieniem,
 - prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych,
 - zorganizowanie turnieju w piłce nożnej oraz turnieju lekkoatletycznego dla uczniów szkół z naszej gminy,
 - wspieranie lokalnych imprez sportowych i rozrywkowych,
 - finansowanie widowisk prozdrowotnych dla dzieci i młodzieży obejmujących w treści profilaktykę uzależnień,

- zorganizowanie w szkołach Dni Profilaktyki;
- 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącym rozwiązywaniu problemów alkoholowych:
 - współpraca z Komisjami w powiecie,
 - współpraca z osobami prawnymi i fizycznymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poprzez kontrolę placówek handlowych, w których są sprzedawane napoje alkoholowe w zakresie:
 - przestrzeganie przepisów ustawy o zakazie sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym,
 - kontrola punktów sprzedaży pod kątem przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi,
 - występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

W rozwiązywanie problemów alkoholowych na terenie gminy zaangażowane są: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Komenda Powiatowa Policji w Rypinie.

Zadania ujęte w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są inicjowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Na terenie gminy problem bezdomności pojawił się w 2019 r. W 2021 r. było 2 bezdomnych mężczyzn. Obydwoje przebywali w schroniskach.

Tabela 27. Liczba osób bezdomnych na terenie gminy Skrwilno z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób bezdomnych, w tym:	0	0	0	1	1	2
kobiety	0	0	0	0	0	0
mężczyźni	0	0	0	1	1	2
niepełnosprawni	0	0	0	0	0	2

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym jest zadaniem obowiązkowym gminy. GOPS pomaga osobom bezdomnych poprzez kierowanie ich do placówek zapewniających schronienie, pomoc w dostępie do opieki medycznej, poradnictwo socjalne oraz świadczy pomoc materialną.

GOPS w zakresie bezdomności udziela świadczenia pomocy społecznej – pieniężne, w naturze i usługach.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy,
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.⁷

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin objętych pomocą GOPS z powodu przemocy w rodzinie. W 2020 roku nie odnotowano rodzin, które wsparte zostały pomocą z ww. powodu. Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej, niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie

⁷<http://www.niebieska linia.info>; <https://www.ms.gov.pl>

osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Tabela 28. Beneficjenci pomocy GOPS w Skrwilnie z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	14	13	9	13	0
Liczba osób w rodzinach	61	479	32	47	0

Źródło: Dane GOPS w Skrwilnie

W celu rozwiązania problemu przemocy, oprócz podejmowanych czynności prawnych, stosowane są również interwencje socjalne i psychologiczne. Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach, zauważyć można, że ofiarami przemocy były praktycznie we wszystkich przypadkach kobiety. Głównymi sprawcami przemocy domowej są natomiast mężczyźni. W 2020 r. sporządzono 84 Niebieskie Karty.

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Tabela 29. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Skrwilnie w latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy domowej	128	70	107	97
w tym:				
kobiety	100	60	83	81
mężczyźni	15	7	11	2
dzieci	13	3	13	14
Liczba sprawców przemocy domowej	106	68	96	84
w tym:				
kobiety	4	3	7	6
mężczyźni	102	65	89	78
dzieci	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:	133	105	91	118

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	106	68	94	84

Źródło: Dane Powiatowej Komendy Policji w Rypinie

Uchwałą nr XXII/161/21 z dnia 27 kwietnia 2021 r. Rada Gminy Skrwilno przyjęła Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Skrwilno na lata 2021-2025, którego głównym celem jest tworzenie systemu skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy i zwiększenie skuteczności profesjonalnej pomocy.

Za monitorowanie programu odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

GOPS w ramach przemocy w rodzinie współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołem Interdyscyplinarnym. Ponadto posiada umowę z Kujawsko-Pomorską Niebieską Liniją. Podjęta została także współpraca ze Starostwem Powiatowym w Rypinie, dzięki której mieszkańcy gminy Skrwilno doznający przemocy mogą znaleźć schronienie w Mieszkaniach Interwencji Kryzysowej.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 r. poz. 1119 ze zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Mieszkańcy z gminy Skrwilno, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest prowadzenie skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. podejmowanie działań w środowisku, monitorowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie, realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi mogą także wchodzić osoby działające na rzecz przeciwdziałania przemocy. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

— diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji, że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

3.2.9. Przestępczość

Zapobieganie zjawisku przestępczości wymaga wspólnego zaangażowania instytucji i organizacji samorządowych, państwowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych. Istotną rolę w zakresie inicjowania i organizowania kompleksowych działań odgrywa policja.

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar gminy Skrwilno podlega pod Komendę Powiatową Policji w Rypinie. Swoje zadania wykonuje 2 dzielnicowych, którzy obsługują mieszkańców w następujących dzielnicach:

- dzielnica nr 10, obejmująca miejscowości: Borki, Budziska, Kotowy, Niemcowizna, Okalewo, Wólka, Przywitowo, Szucie, Szustek, Szczawno, Zofiewo, Skrwilno ul. Kasztanowa, Krótka, Kolonia, Zaciszna, Łąkowa, Nowy Rynek, Ogrodowa, Wąska: planem priorytetowym objęty jest obszar parkingu leśnego w miejscowości Okalewo, gdzie dochodzi do zaśmiecania,

- dzielnica nr 11, obejmująca miejscowości: Mościska, Toki, Czarnia Duża, Czarnia Mała, Zambrzyca, Otocznia, Ruda, Klepczarnia, Baba, Urszulewo, Skudzawy, Skrwilno ul. Bieżeńska, Kościelna, Leśna, Parkowa, Szeroka, Targowa, Zielona, Rypińska, Kwiatowa: planem priorytetowym objęty jest rejon boiska sportowego oraz wiat w miejscowości Skrwilno ul. Leśna 5, gdzie dochodzi do spożywania alkoholu, zaśmiecania oraz niszczenia mienia.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Skrwilno w latach 2017-2020. Na przestrzeni lat liczba przestępstw nie uległa zmianie. Rozpatrując kwestie rodzajów stwierdzonych przestępstw na terenie gminy największy udział ogółem, w 2020 r., stanowiły kradzieże rzeczy obcej – 71,43%.

Tabela 30. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Skrwilno w latach 2017-2020

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020
Liczba przestępstw:		7	2	6	7
w tym:	kradzież rzeczy obcej	5	2	3	5
	kradzież z włamaniem	1	0	1	2
	rozboje	0	0	1	0
	bójki i pobicia	1	0	1	0

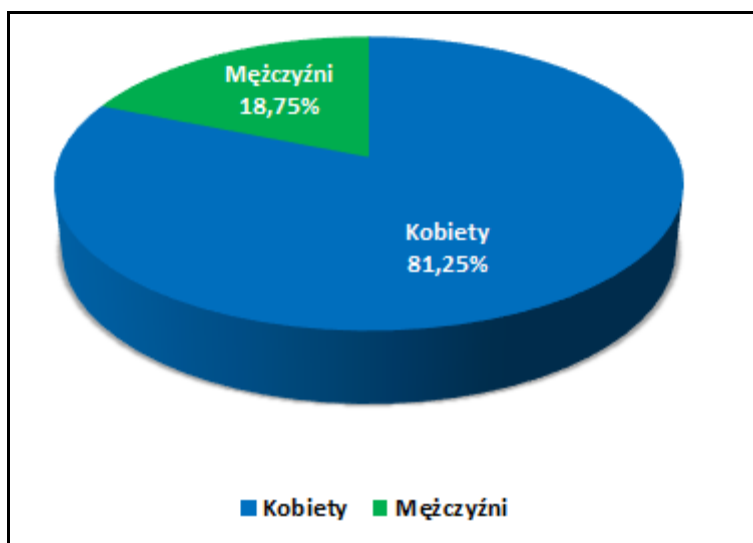
Źródło: Dane Powiatowej Komendy Policji w Rypinie

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022-2027 przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

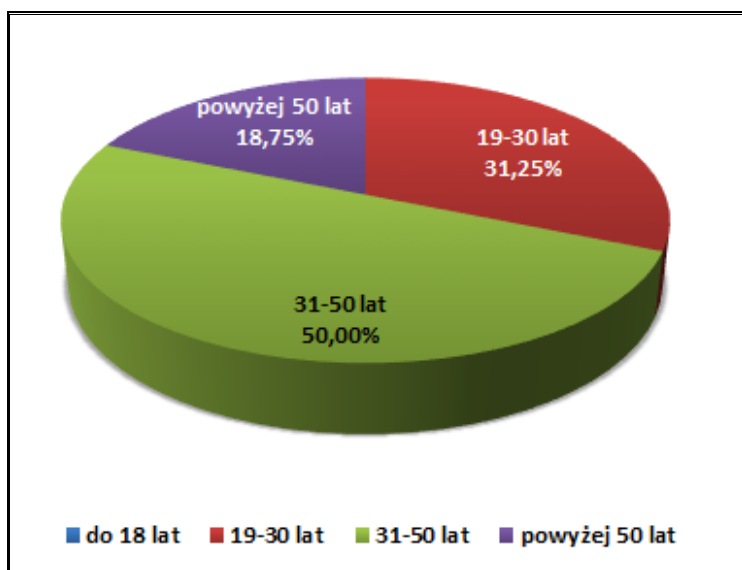
Ankietę wypełniły 32 osoby. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 81,25%, zaś udział mężczyzn wyniósł 18,75%.

Wykres 5. Ankietowani według płci



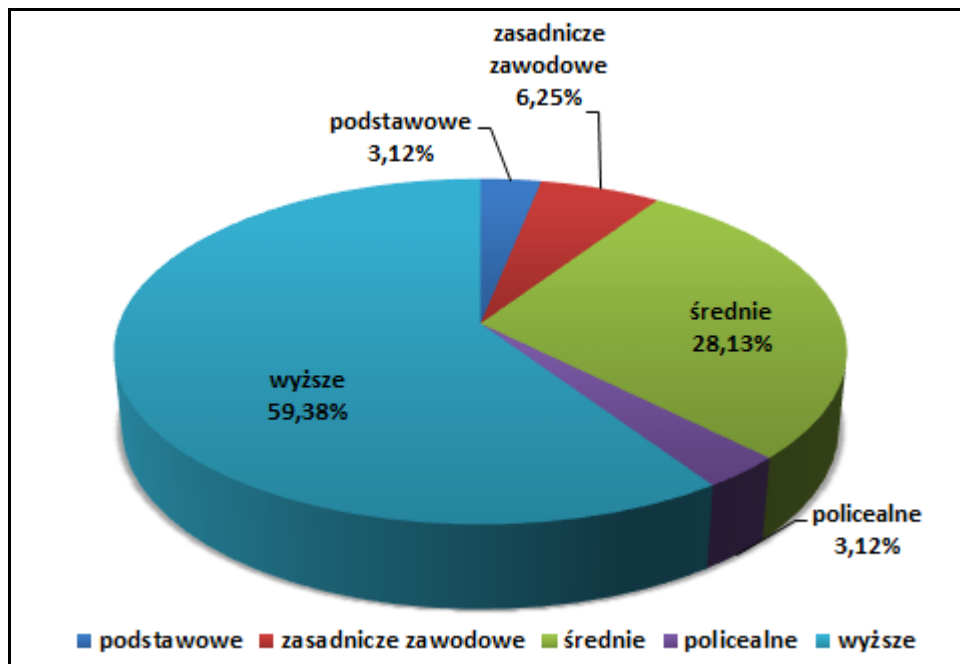
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Skrwilno. Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (50,00%), kolejną grupą były osoby w przedziale 19-30 lat (31,25%) i osoby w wieku powyżej 50 lat (18,75%).

Wykres 6. Ankietowani według wieku



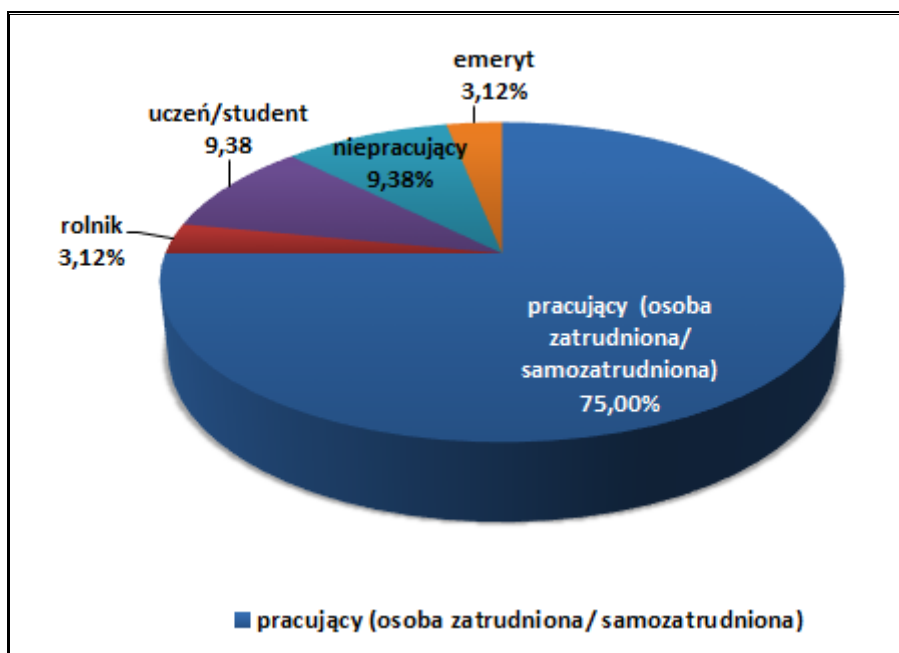
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Skrwilno. W zakresie poziomu wykształcenia, największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (59,38%), następnie osoby z wykształceniem średnim (28,13%), zasadniczym zawodowym (6,25%) oraz podstawowym i policealnym (po 3,12%).

Wykres 7. Ankietowani według poziomu wykształcenia



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Skrwilno. Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (75,00%). Mniej licznymi grupami byli studenci (9,38%), niepracujący (9,38%), rolnicy (3,12%) oraz emeryci (3,12%).

Wykres 8. Ankietowani według statusu zawodowego

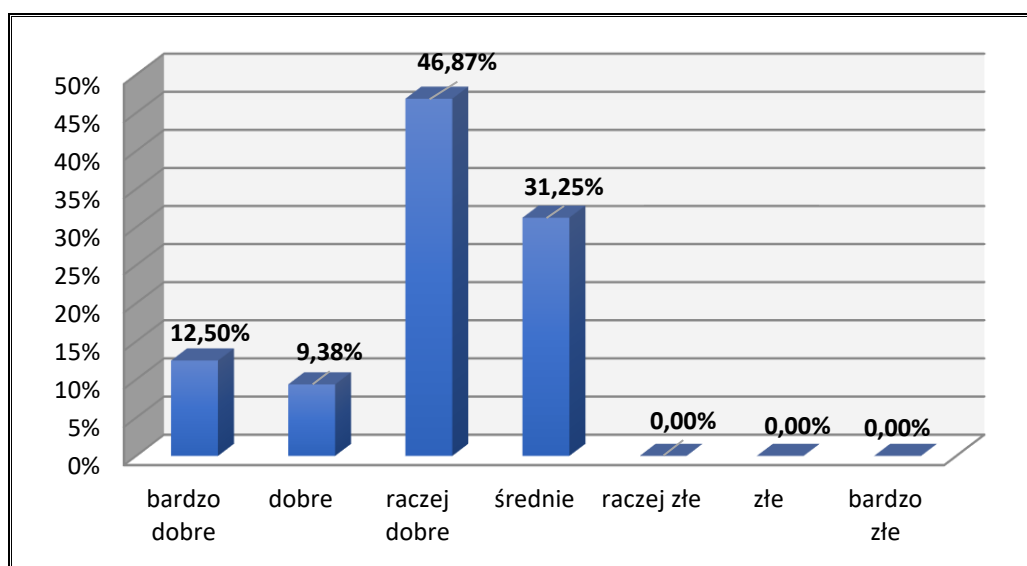


Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Skrwilno. Ocena aktualnych warunków życia na terenie gminy wśród mieszkańców jest dość mało zróżnicowana.

Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziała się ponad połowa ankietowanych tj. 68,75%, z czego 46,87% określiło je jako raczej dobre, 9,38% jako dobre, a 12,50% jako bardzo dobre.

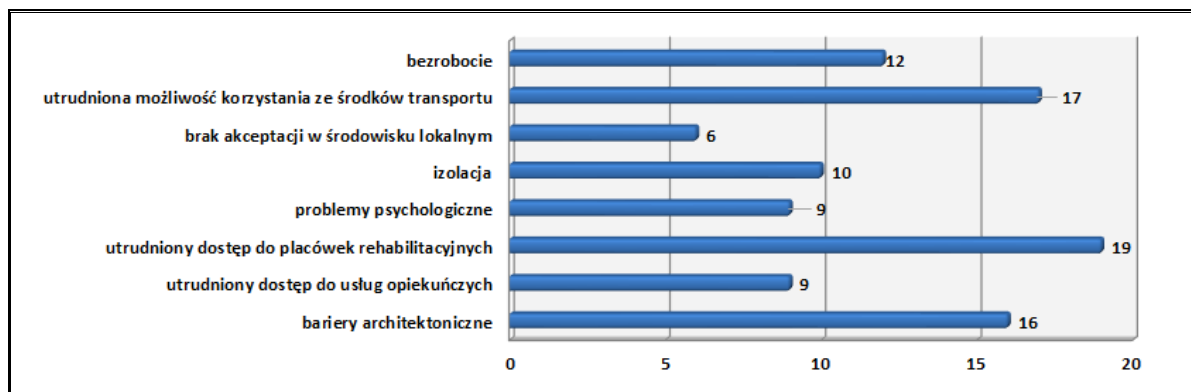
Odsetek negatywnych odpowiedzi był niewielki, gdyż zaledwie 31,25% respondentów, określiło obecną sytuację jako średnią. Żaden z respondentów nie wypowiedział się negatywnie, że obecne warunki życia mieszkańców w gminie są raczej złe, złe, czy bardzo złe.

Wykres 9. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców



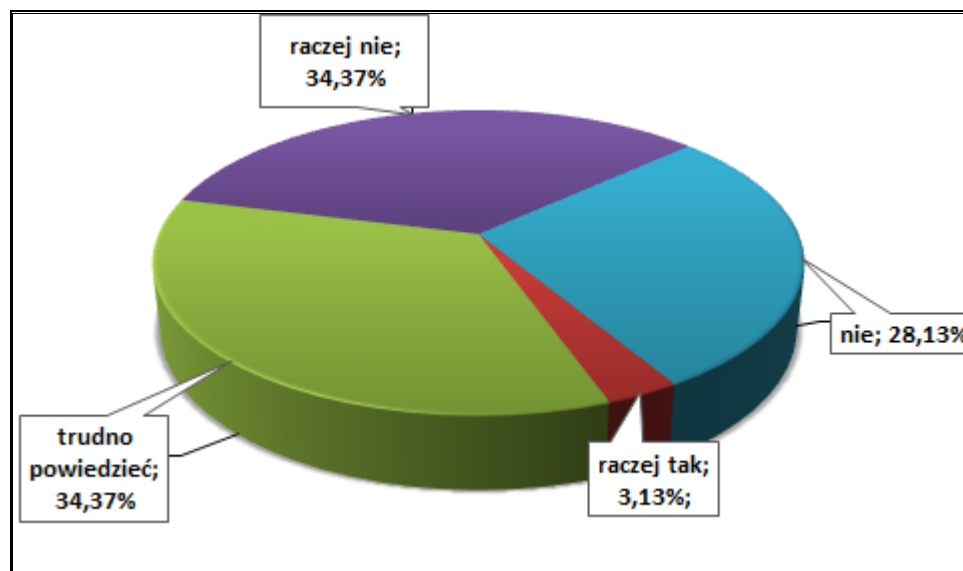
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, są bariery architektoniczne, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych. Niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

Wykres 10. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na obszarze gminy jest wystarczająca. Pozytywnie odpowiedziało na to pytanie 3,13% respondentów, którzy zaznaczyli odpowiedź „raczej tak”. 34,37% respondentów nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Dla 34,37% oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca, a dla 28,13% jest niewystarczająca.

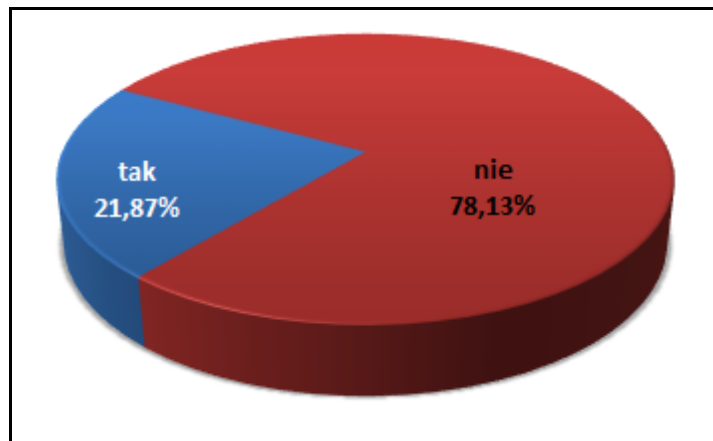
Wykres 11. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy został oceniony negatywnie przez respondentów, gdyż aż 78,13% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on niewystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 21,87% pytanym. Osoby wypowiadające się negatywnie argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej liczby placówek specjalistycznych (m.in. rehabilitacyjnych), lekarzy specjalistów, ze szczególnym naciskiem na brak

stomatologa, czy kardiologa oraz braku wystarczającej liczby ośrodków zdrowia na terenie gminy.

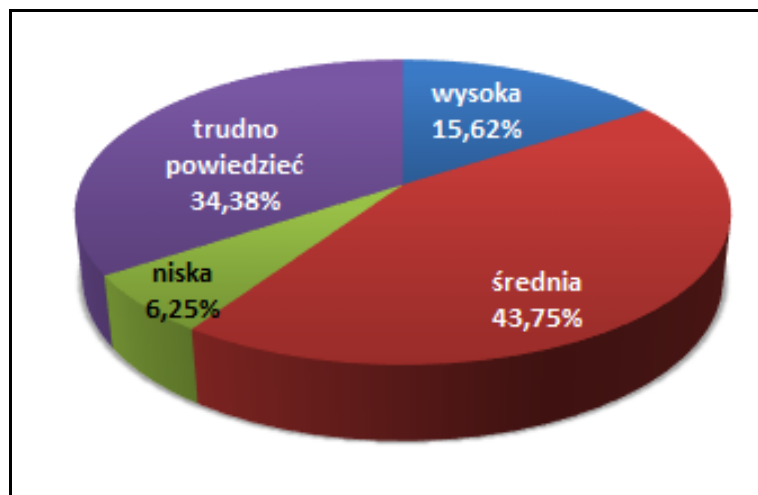
Wykres 12. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietaowali, oceniali skalę problemu uzależnień na terenie gminy. Największa część respondentów (43,75%) oceniła poziom problemu uzależnień jako średni. 34,38% nie potrafiło określić poziomu problemu, natomiast 6,25% oceniło poziom jako niski. 15,62% ankietaowanych wskazało na wysoki poziom problemu uzależnień.

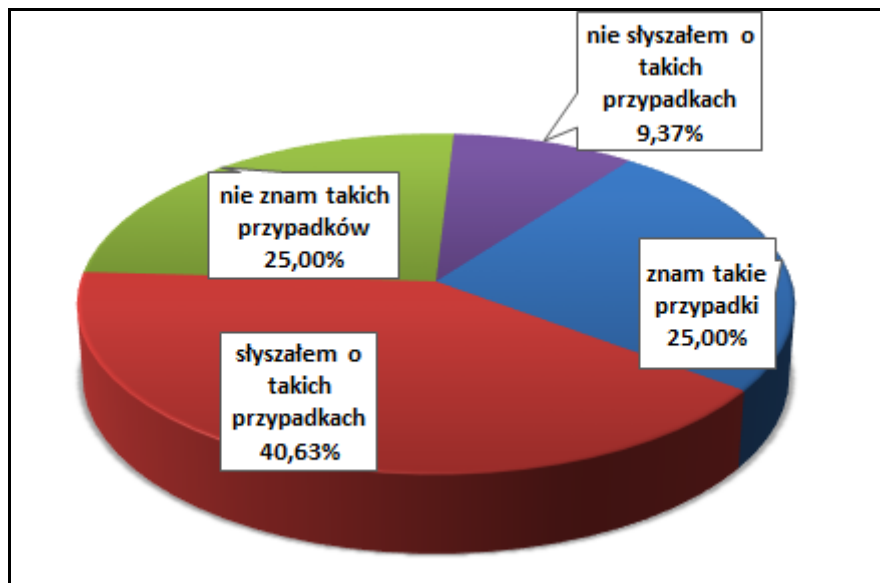
Wykres 13. Skala problemu uzależnień na terenie gminy



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietaowanych. Największa część respondentów (40,63%) wskazała, że słyszała o takich przypadkach, a 25,00%, że zna takie przypadki. Łącznie daje to, aż 66,63% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 25,00% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 9,37% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

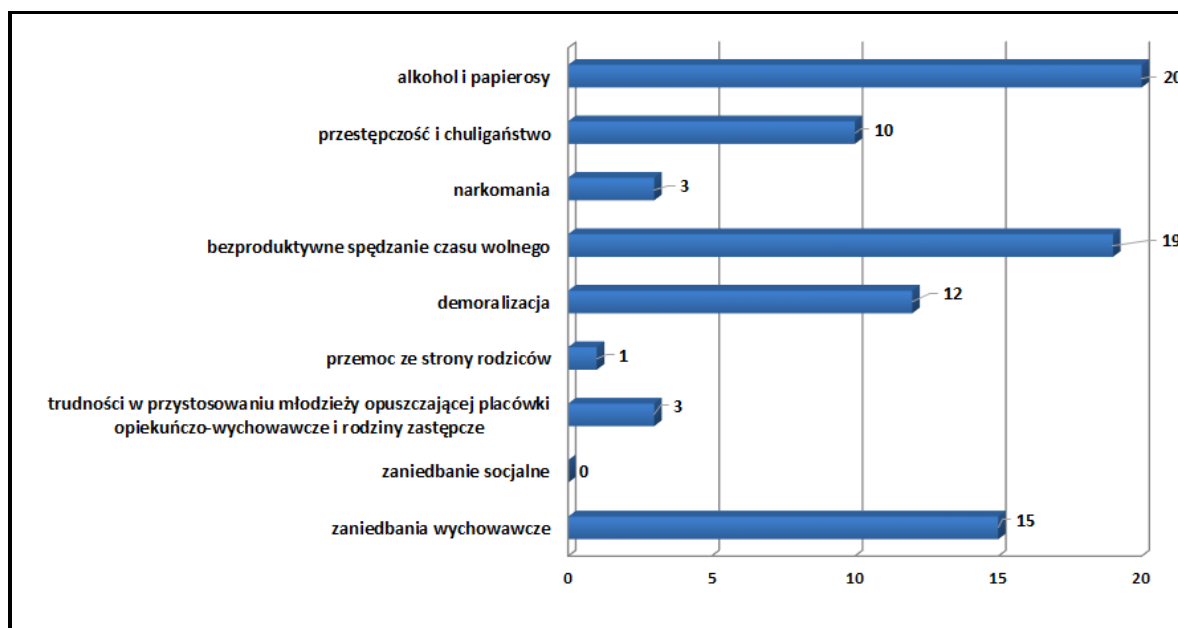
Wykres 14. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem są: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, spożywanie alkoholu i palenie papierosów oraz zaniedbania wychowawcze co ma związek, z kolejno wskazywanymi kwestiami w zakresie: przestępczości i chuligaństwa oraz demoralizacji. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze, narkomania oraz przemoc ze strony rodziców.

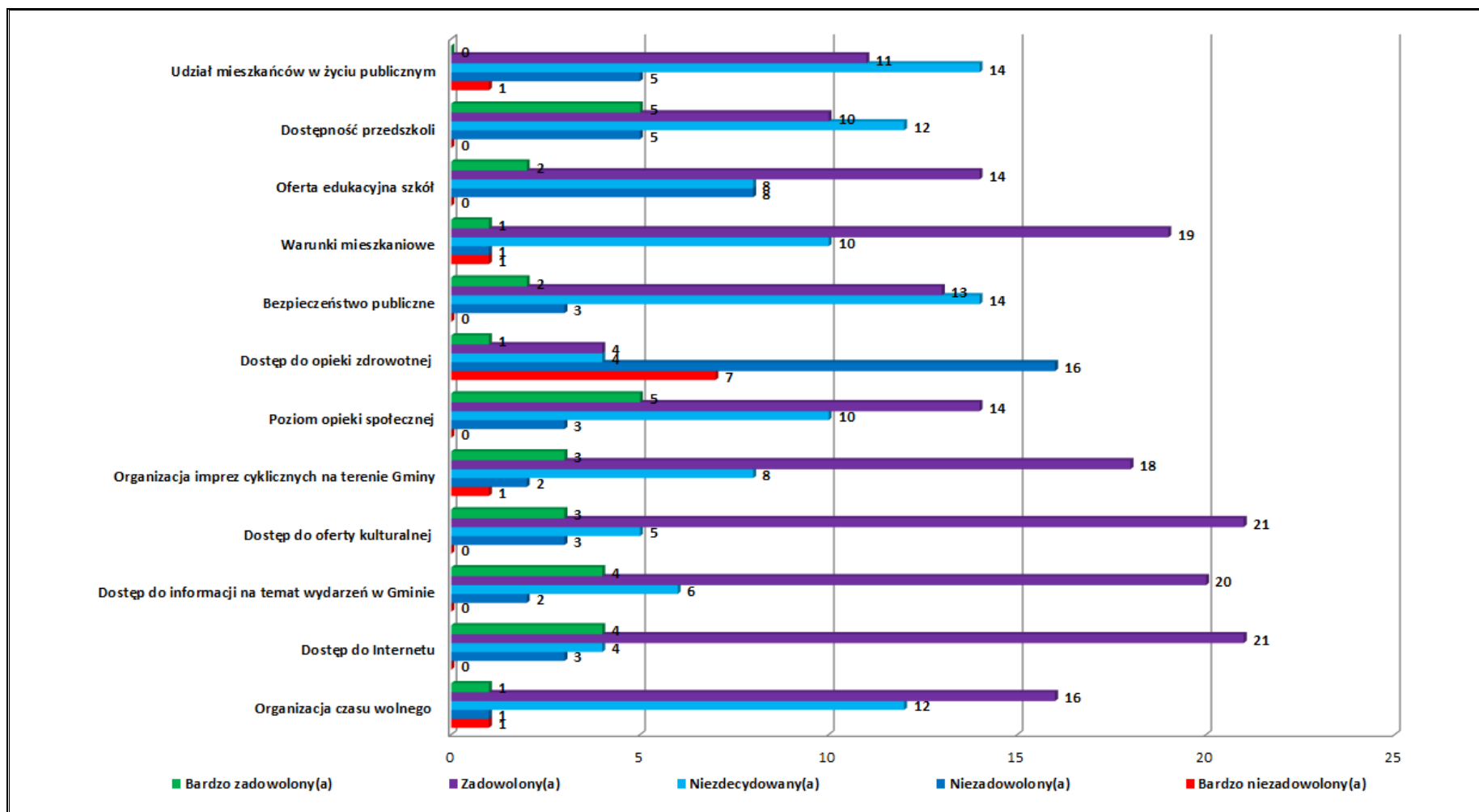
Wykres 15. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom zadowolenia dotyczył organizacji dostępu do internetu, gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło, aż 78,13% respondentów oraz organizacji imprez cyklicznych na terenie gminy, gdzie zadowolonych było 65,63% ankietowanych. Natomiast największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim dostępu do opieki zdrowotnej, gdzie negatywnie wypowiedziało się 71,88% ankietowanych.

Wykres 16. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazali przede wszystkim na:

- edukację, kursy i szkolenia,
- dożywianie,
- organizację prac interwencyjnych,
- organizację miejsc pracy,
- budowę domu socjalnego,
- pomoc w znalezieniu pracy.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- likwidacja barier architektonicznych,
- zapewnienie opieki domowej,
- zwiększenie dostępu do lekarzy i terapeutów,
- zwiększenie dostępności do ośrodków rehabilitacji i pozostałych placówek,
- utworzenie centrum rehabilitacyjnego,
- dostęp do Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- wsparcie na rynku pracy,
- dostosowanie środków transportowych do potrzeb osób niepełnosprawnych
- zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są:

- dostęp do większej liczby specjalistów,
- utworzenie poradni zdrowia psychicznego,
- utworzenie poradni stomatologicznej,
- utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób z różnymi schorzeniami,
- zorganizowanie pomocy w załatwianiu spraw przez internet,
- budowa dodatkowego ośrodka zdrowia.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- zapewnienie opieki domowej,
- informowanie o zagrożeniach występujących w sieci,
- utworzenie domu pomocy społecznej,

- zapewnienie leczenia domowego dla osób starszych i chorych,
- organizowanie spotkań integracyjnych,
- aktywizowanie poprzez organizowanie seniorom czasu wolnego.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- zwiększenia liczby patroli policji,
- poprawy stanu oświetlenia drogowego,
- montażu monitoringu,
- stworzenia stałego posterunku policji,
- zwiększenia zaangażowania policjantów,
- zwiększenia kontroli rodzin, w których występuje problem przemocy domowej,
- utworzenie straży gminnej.

Do pozostałych działań, które będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy, ankietowali wskazali, na:

- organizację zajęć dla młodzieży,
- edukację w zakresie negatywnych zjawisk w społeczeństwie.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska;
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi zostać uwzględnione przy planowaniu podejmowanych działań;
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności;
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 31. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie GOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują, — możliwość korzystania z Mieszkań Interwencji Kryzysowej w Rypinie przez mieszkańców gminy dotkniętych przemocą w rodzinie, — zaangażowanie pracowników GOPS w rozwiązywanie problemów społecznych na terenie gminy, — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy, — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, — funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, — funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin, — wzrost liczby podmiotów gospodarczych, — dobrze funkcjonujący system oświaty, — funkcjonowanie wielu programów profilaktycznych i programów pomocy społecznej, — wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, — pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych, — spadek świadczeniobiorców pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> — rosnący udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa, — brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dienne Domy Pomocy Społecznej, — brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych, — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, — utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów, — brak bazy rehabilitacji, — ujemne saldo migracji w ciągu ostatnich lat, — ujemny przyrost naturalny, — ujemna sytuacja migracyjna, — wysoka liczba sporządzanych Niebieskich Kart, — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych.

<ul style="list-style-type: none"> — działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających się w zakresie pomocy społecznej, — funkcjonowanie klubu seniora, — funkcjonowanie Gminnego Domu Kultury, i do Biblioteki Publicznej, które zapewniają mieszkańcom dostęp do kultury, — dostęp do oferty sportowej i rekreacyjnej (funkcjonowanie stowarzyszeń i klubów sportowych). 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — dotacje ze środków zewnętrznych, — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa, — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami, — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, — izolowanie się osób starszych, — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczzonej bezradności, — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Skrwilno została opracowana na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„GMINA SKRWILNO – GMINA ZAPEWNIAJĄCA ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ BEZPIECZEŃSTWO SOCJALNE SWOIM MIESZKAŃCOM.”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy Skrwilno dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022-2027.

Na podstawie dokonanej analizy SWOT, dotychczasowego doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywistych potrzeb społecznych, wytypowano **następujące obszary priorytetowe** wymagające wsparcia:

1. Osoby starsze;
2. Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
3. Rodzina;
4. Osoby bezrobotne;
5. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków;
6. Osoby niepełnosprawne;
7. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
8. Osoby bezdomne;
9. Zdrowie psychiczne.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 32. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Osoby starsze	<u>Cel strategiczny 1.</u> Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.
2.	Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	<u>Cel strategiczny 2.</u> Pomoc osobom ubogimi wykluczonym społecznie poprzez rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.
3.	Rodzina	<u>Cel strategiczny 3.</u> Rozwój zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodziny.
4.	Osoby bezrobotne	<u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.
5.	Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków	<u>Cel strategiczny 5.</u> Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
6.	Osoby niepełnosprawne	<u>Cel strategiczny 6.</u> Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznym i zawodowym.
7.	Osoby dotknięte przemocą w rodzinie	<u>Cel strategiczny 7.</u> Zmniejszenie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy.
8.	Osoby bezdomne	<u>Cel strategiczny 8.</u> Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością
9.	Zdrowie psychiczne	<u>Cel strategiczny 9.</u> Rozwój zintegrowanego systemu pomocy na rzecz osób borykających się z chorobami psychicznymi, m.in. depresją.

Źródło: Opracowanie własne

5. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 33. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 1. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój środowiskowych form pomocy; 2. Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia, integracja wewnątrz – i międzypokoleniowa; 3. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych; 4. Rozwój placówek wsparcia i opieki dla osób starszych.
Cel strategiczny 2. Pomoc osobom ubogimi wykluczonym społecznie poprzez rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym; 2. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie; 3. Realizacja projektów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa; 4. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie; 5. Aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie.
Cel strategiczny 3. Rozwój zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodziny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie systemu wsparcia działającego na rzecz rodzin dysfunkcyjnych; 2. Profesjonalizacja działań w obszarze wspierania rodziny; 3. Organizacja szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami; 4. Praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi.
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie i rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych; 2. Realizacja projektów na rzecz aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia
Cel strategiczny 5. Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinie z problemem alkoholowymi/lub narkotykowym; 2. Podnoszenie świadomości społecznej oraz kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich wobec problemu uzależnień; 3. Profesjonalizacja działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem uzależnień; 4. Doskonalenie strategii współpracy służb i instytucji w obszarze profilaktyki uzależnień kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
Cel strategiczny 6. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznymi zawodowym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesjonalizacja działań na rzecz osób niepełnosprawnych; 2. Poprawa funkcjonowania w środowisku osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych;

Cel strategiczny	Kierunki działań
	3. Poprawa funkcjonowania w środowisku osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, 4. Likwidacja barier architektonicznych.
Cel strategiczny 7. Zmniejszenie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy	1. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy; 2. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy; 3. Rozwój działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy
Cel strategiczny 8. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnymi zagrożonym bezdomnością	1. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością; 2. Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności; 3. Rozwój wsparcia instytucjonalnego w formie schroniska dla osób bezdomnych; 4. Tworzenie mieszkań chronionych dla osób wychodzących z bezdomności.
Cel strategiczny 9. Rozwój zintegrowanego systemu pomocy na rzecz osób borykających się z chorobami psychicznymi, m.in. depresją.	1. Profesjonalizacja działań na rzecz osób z chorobami psychicznymi; 2. Rozwój wsparcia instytucjonalnego w formie dostępu do psychologów i psychiatrów; 3. Podnoszenie świadomości społecznej oraz kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich; 4. Aktywizacja społeczna osób chorych.

Źródło: Opracowanie własne

6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2022-2027.

6.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla gminy Skrwilno, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2022-2027 przyrost naturalny do roku 2025 będzie ujemny, jednakże do 2027 roku przyrost naturalny ma być dodatni.

Tabela 34. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Skrwilno do roku 2027

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2022	62	64	-2

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2023	62	64	-2
2024	61	64	-3
2025	62	64	-2
2026	61	61	0
2027	61	60	+1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2027 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie nieznacznie spadać. Prognozuje się, że saldo migracji będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 35. Prognoza salda migracji dla gminy Skrwilno do roku 2027

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2022	34	59	-25
2023	34	57	-23
2024	33	56	-23
2025	33	56	-23
2026	32	55	-23
2027	32	54	-22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności gminy Skrwilno w latach 2022-2027. Ogólna liczba ludności wg prognoz w 2027 roku w stosunku do roku 2022 zmniejszy się o 2,08%.

Tabela 36. Prognoza liczby ludności gminy Skrwilno w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2027 roku

Lata	Liczba ludności
	Ogółem
2022	5 772
2023	5 747
2024	5 721
2025	5 696
2026	5 673
2027	5 652

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

6.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno na lata 2022-2027 będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 37. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — zmniejszenie liczby rodzin ubogich, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez GOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — wzrost liczby osób zatrudnionych sprawujących opiekę nad osobami starszymi,
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — spadek liczby osób uzależnionych,
Bezdomność	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezdomnych.
Zdrowie psychiczne	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób borykających się z chorobami psychicznymi, — zwiększenie dostępności bezpłatnej pomocy psychologicznej oraz psychiatrycznej, — rozwój społecznej świadomości na temat chorób i zaburzeń psychicznych.

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Skrwilno.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skrwilnie.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Skrwilno obejmują lata 2022-2027, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

MONITORING

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana na podstawie założonych wskaźników obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców,
 - przyrost naturalny,
 - saldo migracji,
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej,
 - powody korzystania z pomocy,
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych,
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą ze sprawozdań GOPS oraz danych statystycznych GUS.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii, np. wskaźników realizacji celów i zadań.

Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skrwilnie będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy.

Tabela 38. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 1. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój środowiskowych form pomocy; 2. Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia, integracja wewnątrz – i międzypokoleniowa; 3. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych; 4. Rozwój placówek wsparcia i opieki dla osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba osób starszych objęta pomocą GOPS, — liczba utworzonych dziennych domów pobytu, klubów seniora, — liczba spotkań, wyjazdów integracyjnych, — liczba wspartych miejsc świadczenia usług, — liczba utworzonych placówek wsparcia tj. Środowiskowych Domów Samopomocy; Dziennych Domów Pobytu, — liczba osób starszych objętych wsparciem w ramach ŚDS; DDP.
<p>Cel strategiczny 2. Pomoc osobom ubogim i wykluczonym społecznie poprzez rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym; 2. Kreowanie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom żyjącym w ubóstwie; 3. Realizacja projektów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa; 4. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie; 5. Aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba wydawanych posiłków, — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne, z powodu ubóstwa, — liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne z powodu ubóstwa, — liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom ubogim, — liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa, — liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu, — liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, — liczba zorganizowanych kursów i szkoleń, — liczb osób, które wzięły udział w kursach i szkoleniach.
<p>Cel strategiczny 3. Rozwój zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodziny</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie systemu wsparcia działającego na rzecz rodzin dysfunkcyjnych; 2. Profesjonalizacja działań w obszarze wspierania rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba działań podjętych przez instytucje i podmioty, działające na rzecz dziecka i rodziny w zakresie tworzenia i doskonalenia gminnego systemu wspierania rodziny, — liczba rodzin objętych pracą Asystenta Rodziny,

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
	3. Organizacja szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami; 4. Praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi.	<ul style="list-style-type: none"> — liczba działań profilaktycznych i prewencyjnych w rodzinach zagrożonych kryzysem lub dysfunkcyjnych ze szczególnym uwzględnieniem dobra dziecka, — liczba działań promujących integrację i reintegrację rodzin ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym, — liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach, podnoszących kwalifikacje zawodowe, — liczba szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami, — liczba rodzin, które objęte są pracą socjalną.
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	1. Wspieranie i rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych; 2. Realizacja projektów na rzecz aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych; — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych; — liczba zawartych kontraktów socjalnych; — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia; — liczba osób uczestniczących w projektach w zakresie aktywizacji społeczno - zawodowej; — liczba osób bezrobotnych, które uzyskały zatrudnienie po zakończeniu projektu.
Cel strategiczny 5. Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	1. Pomoc rodzinie z problemem alkoholowym i/lub narkotykowym; 2. Podnoszenie świadomości społecznej oraz kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich wobec problemu uzależnień; 3. Profesjonalizacja działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem uzależnień; 4. Doskonalenie strategii współpracy służb i instytucji w obszarze profilaktyki uzależnień kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> — liczba zorganizowanych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, — liczba podjętych działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej, — liczba zorganizowanych kampanii dotyczących szkodliwości środków psychotropowych, — liczba materiałów o charakterze edukacyjno – informacyjnym związanych ze zjawiskiem uzależnienia, — liczb przygotowanych i wdrożonych programów promujących zdrowy styl życia poprzez atrakcyjną ofertę form spędzania czasu wolnego, — liczba zorganizowanych szkoleń pracowników dot. rozpoznawania i reagowania na uzależnienie, — liczba osób uczestnicząca w szkoleniu, — pomoc w ramach Punktu Konsultacyjnego.

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 6. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji i funkcjonowaniu w środowisku społecznymi zawodowym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesjonalizacja działań na rzecz osób niepełnosprawnych; 2. Poprawa funkcjonowania w środowisku osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych; 3. Poprawa funkcjonowania w środowisku osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, 4. Likwidacja barier architektonicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba projektów zrealizowanych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, — współorganizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, — liczba osób pobierająca świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne; — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej; — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym przyznano pomoc usługową; — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego — liczba podjętych działań inwestycyjnych, likwidujących bariery architektoniczne — liczba osób niepełnosprawnych, którym zapewniono dostęp do rehabilitacji.
<p>Cel strategiczny 7. Zmniejszenie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy; 2. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy; 3. Rozwój działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, — liczba podmiotów uczestnicząca we wspólnych szkoleniach, konferencjach, seminariach, — liczba zorganizowanych konferencji i szkoleń, — liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart, — liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart, — liczba osób stosujących przemoc skierowana do podjęcia leczenia lub terapii, — liczba rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy wspartych w programie, — liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom zagrożonym zjawiskiem przemocy oraz dla sprawców przemocy.
<p>Cel strategiczny 8. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnymi zagrożonym bezdomnością</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością; 2. Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności; 3. Rozwój wsparcia instytucjonalnego w formie schroniska dla osób bezdomnych; 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności; — liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne, niepieniężne, — liczba osób bezdomnych skierowanych do schroniska, — liczba osób zagrożonych bezdomnością wykonujących prace społecznie użyteczne, — liczba osób otrzymująca dodatki mieszkaniowe, — liczba utworzonych schronisk na terenie gminy, — liczba utworzonych mieszkań chronionych, — liczba osób wychodzących z bezdomności objętych wsparciem.

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
	4. Tworzenie mieszkań chronionych dla osób wychodzących z bezdomności.	
<p>Cel strategiczny 9. Rozwój zintegrowanego systemu pomocy na rzecz osób borykających się z chorobami psychicznymi, m.in. depresją.</p>	<p>1. Profesjonalizacja działań na rzecz osób z chorobami psychicznymi;</p> <p>2. Rozwój wsparcia instytucjonalnego w formie gabinetów psychologicznych i psychiatrycznych;</p> <p>3. Podnoszenie świadomości społecznej oraz kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich;</p> <p>4. Aktywizacja społeczna osób chorych.</p>	<p>— liczba projektów zrealizowanych na rzecz integracji osób z zaburzeniami oraz chorobami psychicznymi,</p> <p>— liczba rodzin z osobą chorą psychicznie, którym udzielono wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej;</p> <p>— liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego</p> <p>— liczba osób, którym zapewniono dostęp do bezpłatnej pomocy psychologicznej/psychiatrycznej,</p> <p>— liczba podjętych działań edukacyjnych, podnoszących świadomość społeczną w zakresie zdrowia psychicznego,</p> <p>— liczba wykwalifikowanych psychologów i psychiatrów.</p>

Źródło: Opracowanie własne

OCENA RYZYKA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych poddana została analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego Strategii istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza będzie przeprowadzana także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację założeń strategicznych.

9. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspołnienie podejścia do procesu

programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, a także z dokumentami lokalnymi.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260).

Jest to dokument strategiczny na szczeblu krajowym, przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) oraz weryfikacji pozostałych instrumentów wdrożeniowych.

Dokument ten zawiera cele szczegółowe, w tym Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z wyżej wymienionym celem, a konkretnie z obszarem interwencji nazwanym „Spójność społeczna”.

STRATEGIA DEMOGRAFICZNA 2040 – PROJEKT

Projekt Strategii Demograficznej 2040 to pierwszy w Polsce kompleksowy dokument mierzący się z niekorzystnymi trendami w obszarze demografii. Jej strategicznym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów szczegółowych i kierunków działania:

- cel szczegółowy: wzmacnianie rodziny:
 - kierunek działania: zabezpieczenie finansowe rodzin.
- cel szczegółowy: znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci:
 - kierunek działania: rozwój form opieki nad dziećmi,
 - kierunek działania: rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (M.P. 2019 poz. 1060).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów głównych, szczegółowych i kierunków działań:

- cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - kierunek działania 1.5.: rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
 - cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie,
 - kierunek działania 3.3.: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest **wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce**. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz

Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie celu szczegółowego 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU. AKTUALIZACJA 2021-2027, POLITYKA PUBLICZNA Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 został przyjęty uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021 poz. 843).

Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUiWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii w tym konkretnym obszarze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celów szczegółowych numer 1 i 2, to jest kolejno zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ DO 2023 ROKU. EKONOMIA SOLIDARNOŚCI SPOŁECZNEJ – PROJEKT

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej – Projekt został przyjęty uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (Dz.U. Poz. 214).

Cel główny powyższego Programu brzmi, „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celu szczegółowego 2, to jest zwiększenia liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

STRATEGIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI 2021-2030

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218).

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest stanowi wypełnienie wymogów tak zwanej warunkowości podstawowej. Przewiduje ona działania z zakresu wzmocnienia koordynacji polityki państwa w obszarze niepełnosprawności. Strategia stanowi również jedno z narzędzi realizacji celu szczegółowego SOR pt. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Działania przewidziane w Strategii stanowią odpowiedź na wyzwanie ustanowione w ramach celu szczegółowego SOR: „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”.

Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią.

STRATEGIA ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH, POLITYKA PUBLICZNA NA LATA 2021–2035 – PROJEKT

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035 – Projekt jest dokumentem, którego aktualnie obowiązującą wersją jest ta z września roku 2021. Jest to dokument szczebla krajowego określający politykę państwa względem usług społecznych oraz kierunku ich rozwoju, z uwzględnieniem warunków otoczenia, takich jak np. demografia.

W dokumencie przyjęto cele strategiczne oraz szczegółowe spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 w brzmieniu:

— cel strategiczny: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,

- cel szczegółowy nr 1: Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę,
- cel strategiczny: Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu opieki długoterminowej świadczącego skoordynowane usługi społeczne i zdrowotne,
 - cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę długoterminową,
 - cel szczegółowy nr 3: Rozwój środowiskowych form wsparcia opieki długoterminowej,
- cel strategiczny: Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności,
 - cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami, w tym wsparcie w zakresie realizacji usług,
 - cel szczegółowy nr 4: Usamodzielnienie mieszkańców instytucji opieki całodobowej.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (WSPÓLDZIAŁANIE, KULTURA, KREATYWNOŚĆ) 2030

Strategia (dalej SRKS) przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców gminy Skrwilno, w szczególności beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skrwilnie, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ została przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata (ta strategia obejmuje okres do roku 2030, choć niektóre działania kontynuowane będą także po tym roku, stąd do jej nazwy dodano symboliczny znak „+”). Kierunki te są następnie

realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z zawartą w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego celem głównym 2 w obszarze „Społeczeństwo” w brzmieniu „Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo” oraz z celem operacyjnym tegoż celu głównego „Rozwój wrażliwy społecznie”.

STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU RYPIŃSKIEGO

Dokument przyjęty został uchwałą nr 3/2019 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Rypińskiego z dnia 15 kwietnia 2019 r.

W Strategii wyznaczono 5 celów strategicznych. Niniejszy dokument wpisuje się w cel 2. Zdrowe i zintegrowane społeczeństwo. Dla 2. celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne:

- poszerzanie oferty i jakości usług medycznych oraz wdrażanie programów profilaktycznych i prozdrowotnych,
- skuteczna aktywizacja osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- rozbudowa oferty usług opiekuńczych poprzez tworzenie placówek opieki społecznej oraz powiększanie wachlarza usług kierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3,
- promocja edukacji przedszkolnej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 wpisuje się przede wszystkim w cele operacyjne: skuteczna aktywizacja osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozbudowa oferty usług opiekuńczych poprzez tworzenie placówek opieki społecznej oraz powiększanie wachlarza usług kierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych, dzięki kierunkom wyznaczonym w niniejszym dokumencie, a zatem jest spójna ze Strategią Obszaru Rozwoju Powiatu Społeczno-Gospodarczego Powiatu Rypińskiego.

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY SKRWILNO NA LATA 2016-2023

Program Rewitalizacji dla Gminy Skrwilno na lata 2016-2023 został przyjęty na mocy uchwały nr V/31/19 Rady Gminy Skrwilno z dnia 6 marca 2019 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest spójna z Programem Rewitalizacji dla Gminy Skrwilno na lata 2016-2023, w którym wyznaczono cel główny: Ożywienie społeczne - wzrost aktywności społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2022-2027 jest

spójna z każdym z wyznaczonych kierunkiem działań, których realizacja pozwoli rozwinąć infrastrukturę zapewniającą aktywność społeczną i zawodową mieszkańców, wesprze aktywność społeczną i kulturalną mieszkańców oraz wpłynie na aktywizację zawodową i wsparcie przedsiębiorczości, dzięki czemu oba dokumenty są ze sobą spójne.

10. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana z uwzględnieniem bieżących potrzeb społecznych. Planowane sposoby zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały na podstawie analizy systemu pomocy społecznej, ale także edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa czy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z określonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym aktualizacjom związanym ze zmieniającą się sytuacją społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców i przepisami prawa. Różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna wpłynąć na wzrost jakości życia mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, rodzin, osób bezrobotnych, osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób niepełnosprawnych, osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób bezdomnych.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Liczba ludności gminy Skrwilno w latach 2016 - 2020	10
Tabela 2. Ludność gminy Skrwilno w latach 2016-2020 wg grup ekonomicznych	10
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2016-2020	12
Tabela 4. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w latach 2016-2020	13
Tabela 5. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2016-2020	14
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020	16
Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie gminy Skrwilno	17
Tabela 8. Wychowanie przedszkole na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020.....	18
Tabela 9. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Skrwilno, powiecie rypińskim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017-2019	19
Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie gminy Skrwilno, powiatu rypińskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 - 2021	20
Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020	20
Tabela 12. Działalność biblioteczna na terenie gminy Skrwilno	23
Tabela 13. Pomoc społeczna na terenie gminy Skrwilno - zadania własne Gminy w latach 2016-2020	30
Tabela 14. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Skrwilno w latach 2016-2020.....	32
Tabela 15. Bezrobotni zarejestrowani z terenu gminy Skrwilno w latach 2016-2021	38
Tabela 16. Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku	38
Tabela 17. Bezrobocie na terenie gminy Skrwilno w latach 2016 - 2021	39
Tabela 18. Liczba beneficjentów GOPS w Skrwilnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	40
Tabela 19. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Skrwilnie z powodu ubóstwa	41
Tabela 20. Osoby zaliczone na terenie gminy do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny, w podziale na płeć i wiek w latach 2016-2020	43
Tabela 21. Osoby zaliczone na terenie gminy Skrwilno do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny, w podziale na płeć i wiek w latach 2016-2020.....	44
Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Skrwilnie z powodu niepełnosprawności	44
Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020	49
Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Skrwilno w latach 2016-2020	49
Tabela 25. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Skrwilnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2016-2020	60
Tabela 26. Uzależnienia alkoholowe na terenie gminy Skrwilno	60
Tabela 27. Liczba osób bezdomnych na terenie gminy Skrwilno z podziałem na płeć	64
Tabela 28. Beneficjenci pomocy GOPS w Skrwilnie z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2020	65
Tabela 29. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Skrwilnie w latach 2017-2020.....	65
Tabela 30. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Skrwilno w latach 2017-2020	68
Tabela 31. Analiza SWOT	79
Tabela 32. Cele strategiczne SRPS	81
Tabela 33. Kierunki niezbędnych działań	82
Tabela 34. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Skrwilno do roku 2027	83
Tabela 35. Prognoza salda migracji dla gminy Skrwilno do roku 2027.....	84
Tabela 36. Prognoza liczby ludności gminy Skrwilno w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2027 roku.....	84

Tabela 37. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	85
Tabela 38. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów.....	88
Rysunek 1. Położenie gminy Skrwilno na tle powiatu rypińskiego i województwa kujawsko - pomorskiego	9
Rysunek 2. Schemat organizacyjny GOPS w Skrwilnie.....	27

Uzasadnienie

Dotychczasowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Skrwilno na lata 2016 – 2020+ została uchwalona przez Radę Gminy Skrwilno 30 czerwca 2016 roku. W związku z powyższym, że upłynął okres, na jaki została uchwalona zachodzi potrzeba opracowania nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla naszej gminy

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika jednoznacznie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.).

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym także organizacji pozarządowych.

Przewodniczący Rady

Marlena Sztymburska